

Makale Gönderim Tarihi: 06.10.2024 - Makale Kabul Tarihi: 23.10.2024
DOI: 10.29329/kurepol.2024.1112.1

GRİ BÖLGEDE STRATEJİK ANLATILAR: BÜYÜK GÜÇ REKABETİ BAĞLAMINDA ÇİN VE BATI YAKLAŞIMLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ*

Diren DOĞAN** - Muharrem GÜRKAYNAK***

Öz

“Gri bölge” kavramı uluslararası ilişkilerde, özellikle deniz ihtilafları bağlamında önem kazanmaktadır. Gri bölge stratejileri, konvansiyonel savaşın altında kalan ve bölgesel güvenlik ile uluslararası hukuka ciddi zorluklar getiren bir dizi taktiği içerir. Bu taktikler arasında deniz milisleri, yapay adaların inşası, ihtilaflı bölgelerdeki geniş çaplı askeri tatbikatlar ve ekonomik zorlamalar yer almaktadır. Bu çalışma, ABD ve Çin arasında süregelen büyük güç rekabeti bağlamında, Çin ve Batı literatürlerinde ifade edilen gri bölge stratejilerini karşılaştırmalı bir şekilde analiz etmektedir. Çalışmanın ana hipotezi gri bölge kavramını kullanan her aktörün küresel sistemdeki çıkarları paralelinde ve stratejilerini meşrulaştırmak üzere kavramı kullandığı ve kullanılmasına teşvik ettiği yönündedir. Mevcut literatür, gri bölge kavramı noktasında kritik bir ayrışmayı gözler önüne sermektedir; Batı merkezli kaynaklar, gri bölge kavramını Çin’in Güney Çin Denizi ve Tayvan’daki iddialı ve revizyonist eylemlerini tanımlamak için kullanırken; Çin kaynakları, özellikle 2019 sonrası, bu taktiklere yerel bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır. Bu fark, gri bölge stratejilerinin doğası ve etkisi üzerine iki farklı yaklaşımı yansıtmaktadır. Batılı bakış açısı, Çin’in saldırgan taktiklerini ve bölgesel istikrar üzerindeki etkilerini vurgularken, Çin literatürü gri bölge stratejilerini ABD’nin Çin’i çevreleme girişimleri olarak tanımlamaktadır. Çalışma, her iki perspektifi aydınlatmak ve büyük güç rekabetinde gri bölgenin nasıl stratejik bir araç olarak işlev gördüğünü ortaya koymak amacıyla, her iki gelenekten temel kaynakları incelemekte ve analiz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Gri Bölge Stratejileri, Stratejiler Anlatı, Büyük Güç Rekabeti, Çin Halk Cumhuriyeti, ABD.*

* Bu çalışma, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Doktora Programı’nda Prof. Dr. Muharrem GÜRKAYNAK danışmanlığında hazırlanmakta olan, “Gri Bölge Stratejileri Çerçevesinde Çin Halk Cumhuriyeti’nin Hibrit Tehditlerinin Analizi: Tayvan ve Güney Çin Denizi Örnekleri” başlıklı doktora tez çalışmasından üretilmiştir.
** Doktora Adayı, Süleyman Demirel Üniversitesi, <https://orcid.org/0000-0002-6021-2828>
*** Profesör, Süleyman Demirel Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, <https://orcid.org/0000-0002-5371-0474>

Strategic Narratives in the Gray Zone: In the Context of Great Power Competition Comparative Analysis of Chinese and Western Approaches

Abstract

The concept of the “gray zone” has gained prominence in international relations, particularly concerning maritime disputes. Gray zone strategies involve tactics employed below the threshold of conventional warfare, posing significant challenges to regional security and international law. These include maritime militias, artificial island construction, extensive military exercises in contested areas, and economic coercion. This study offers a comparative analysis of gray zone strategies in Chinese and Western literature, focusing on their roles in the ongoing great power competition between the U.S. and China. The main hypothesis of the study is that every actor that uses the grey zone concept uses and encourages the use of the concept to legitimise its interests and strategies in the global system. In this direction, recent literature reveals a critical divergence: Western sources describe China’s assertive behaviors and revisionist actions in the South China Sea and Taiwan, while Chinese sources increasingly adopt a domestic perspective on these tactics, especially post-2019. This difference highlights two distinct approaches to the gray zone concept. The Western perspective emphasizes China’s aggressive tactics and their regional destabilizing effects, viewing them through a revisionist lens. Conversely, Chinese literature frames these tactics as U.S.-designed strategies intended to contain China, with a focus on their broader geopolitical and strategic objectives. Despite using similar terminology, these interpretations lead to differing conclusions regarding the nature and impact of gray zone strategies. By examining key sources from both traditions, including official security documents and academic analyses, this study aims to elucidate these divergent perspectives. It also highlights how both sides defend their positions and interests through academic discourse, contributing to a deeper understanding of the geopolitical dynamics at play.

Keywords: *Grey Zone Strategies, Strategies Narrative, Great Power Competition, People’s Republic of China, USA.*

Giriş

İçinde bulunduğumuz yüzyıl kendinden önceki yüzyıllarda elde edilen deneyimlerden, yaşanan savaşlardan, salgınlardan, icatlardan vb. insanlık tarihine etkisi olan her olay ve olgudan aldığı dersle birikimsel olarak ilerlemektedir. 21. yüzyılın politik doğası da benzer şekilde bir önceki yüzyılın etkisinde gelişmektedir. İki büyük dünya savaşı ve ardından yaşanan Soğuk Savaş dönemi 21. yüzyılın kapılarını Amerika Birleşik Devletleri (ABD) liderliğindeki küresel sisteme açarken, “statüko” kavramı; özellikle “tarihin sonu” tezleriyle yüceltilmiş olan “Batı tarzı liberal demokratik nizam”ın devamlılığını sağlamak tabiriyle eşleştirilmiştir.(Heywood, 2013, ss. 59-75)

Uluslararası toplumun kesintisiz bir onay beklentisini içeren bu süreç günümüzde çeşitli sınamalar ve dirençle karşılaşmaktadır. Mevcut küresel sistemde yeni bölgesel güç merkezleri, küresel liderliğe aday aktörler ve ABD liderliğindeki dünya düzenine karşı eleştiriler yükselmektedir.(Freier vd., 2016, s. 13) Sistemin ABD liderliğinden çok kutupluluğa doğru meyillenmesi her ne kadar geçmiş yüzyıllardaki konvansiyonel çatışma ortamlarını ve büyük ölçekli savaşların korkusunu tetiklese de bu dönüşüm sürecinde güvenlik ortamının ve savaş algısının da farklı biçimde dönüşüme uğradığı görülmektedir. Söz konusu savaş olduğunda bu alanda çalışan hemen hemen her araştırmacının atf yaptığı Carl von Clausewitz, *On War* adlı eserinde, esasında her çağın kendine özgü bir savaşı olduğunu belirtmektedir.(Clausewitz vd., 1976, s. 593) Nitekim içinde bulunduğumuz süreçte savaşların hem muharebe sahası olarak hem de anlayış bağlamında farklılaşması bu görüşü destekler niteliktedir. Bu kapsamda fiziki savaş ortamının değişmesi ve mücadelede kullanılan taktiklerin farklılaşması günümüzde *hibrit savaş, sınırsız savaş, beşinci nesil savaş, vekalet savaş, bilişsel savaş, siber savaş* vb. sayısız yeni savaş tanımını beraberinde getirmiştir. (Azad vd., 2023; *Cognitive Warfare*; Krishnan, 2022; Liang & Xiangsui, 1999) Bu kavramların kesin sınırlarının/ tanımlarının olmaması ve dönüşüm geçirmekte olan savaş olgusunun bu sürecine devam etmesi, birbirleri yerine kullanılabilen veya farklı tanım aralıklarıyla ifade edilen bir kavramsal karmaşayı beraberinde getirmektedir. Savaş ortamının değişen doğasının adlandırılmasında kullanılan ve çoğu zaman birbiri içine geçmiş bu kavramların yanı sıra, günümüzde küresel sistemin yaşadığı dönüşümün rekabet sahasına bir diğer etkisi de konvansiyonel savaşa olan talebin değişimidir. Günümüzde büyük ölçekli savaşların görülme sıklığının azalması bir yana; savaşın dayattığı maliyet, savaş gainimetinin eskiye göre tatminkar düzeyde olmayışı, toplumların gelişmişlik düzeyiyle paralel biçimde konvansiyonel savaşlara ve kitlesel ölümlere olan tepkisinin artışı, artan teknolojik ilerlemeler neticesinde asimetrik güç yoğunluklarının bulunması ve küreselleşmenin etkisi, devletlerin sıcak çatışmalara olan talebini azaltmıştır.(Mazarr, 2015, ss. 55-57) Çatışma ve güvenlik ortamının değişimi neticesinde ortaya çıkan bu etkiler mevcut atmosfer için yeni bir tanım gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. (Balcaen vd., 2023, s. 143) Tam bu noktada “Gri Bölge” öne çıkan bir kavram olarak dikkat çekmektedir. Küresel politikada kriz üreten son eğilimleri vurgulayan bu kavram, dünya sahnesinde değişimin artan hızını ve statükoyu kendi lehine değiştirenken aynı zamanda caydırıcı tehditlerden sıyrılmak amacıyla savaş dışı stratejiler kullanabileceklerine inanan devlet veya devlet dışı aktörlerin yükselişini yansıtmaktadır. (Wirtz, 2017, s. 113) Gri bölge bu aktörler için konforlu bir faaliyet alanı sağlamakta ve böylece küresel rekabetin yeni nesil biçimini sunmaktadır.(Freier vd., 2016, s. 3) Konvansiyonel savaştan farklı taktiklerin uygulanmasını ifade eden gri bölge kavramı, özellikle görece zayıf ülkelerin tercih ettiği bir stratejiyi tanımlamakla birlikte aynı zamanda bu ülkelerin zayıflıklarını eşitlemek için kullandıkları asimetrik bir araç özelliği taşımaktadır.(Mazarr, 2015, s. 57) Küresel sistemdeki statükoya karşı bir eylem olarak algılanan gri bölge stratejileri bu nedenle ekseriyetle revizyonist aktörlerin mevcut düzene karşı giriştiği bir faaliyet olarak değerlendirilmektedir.(Balcaen vd., 2023, s. 142)

Günümüzde küresel sistemin dönüşümü artık yadsınamaz bir gerçeklik sunmaktadır ancak bu dönüşümün ne şekilde olacağı ya da dönüşümün uluslararası topluma etkileri içerisinde soru işaretlerini barındırmaktadır. Küresel sistemde yaşanan bu dalgalanmalar, artan teknolojik yenilikler ve muharebe sahasının çok katmanlı bir yapıya dönüşmesi aynı zamanda uluslararası güvenlik ortamında bir dönüşümü beraberinde getirmektedir. Günümüzde devletlerin birincil önceliği rakiplerini konvansiyonel savaşlara girerek alt etmek değil farklı stratejiler üstünden daha az çaba, maliyet ve kayıpla bir galibiyet elde etmektir. Rekabet sahasının farklılaşmasının getirdiği bu etkiler aynı zamanda savaş ve barış arasında konumlanan bir gri bölge kavramını meydana getirmiştir. Özellikle mevcut statükodan memnun olmayan ülkelerin faaliyet gösterirken konfor elde ettikleri bir alan olan gri bölgeler, sistemin tepesinde konuşlu ve askerî açıdan güçlü aktörlerin sert reflekslerini üstlerine çekmeksizin hareket etmelerine ortam sağladığı için son yıllarda özellikle tercih edilmektedir. Bu durum ise küresel sistemin dönüşümü paralelinde ortaya çıkan yeni rekabet alanlarında gri bölgelerin daha yoğun kullanılmasına dair motivasyonu gösterirken aynı zamanda dönüşümün seyrini analiz etmek için bu kavramın incelenmesinin önemini gözler önüne sermektedir.

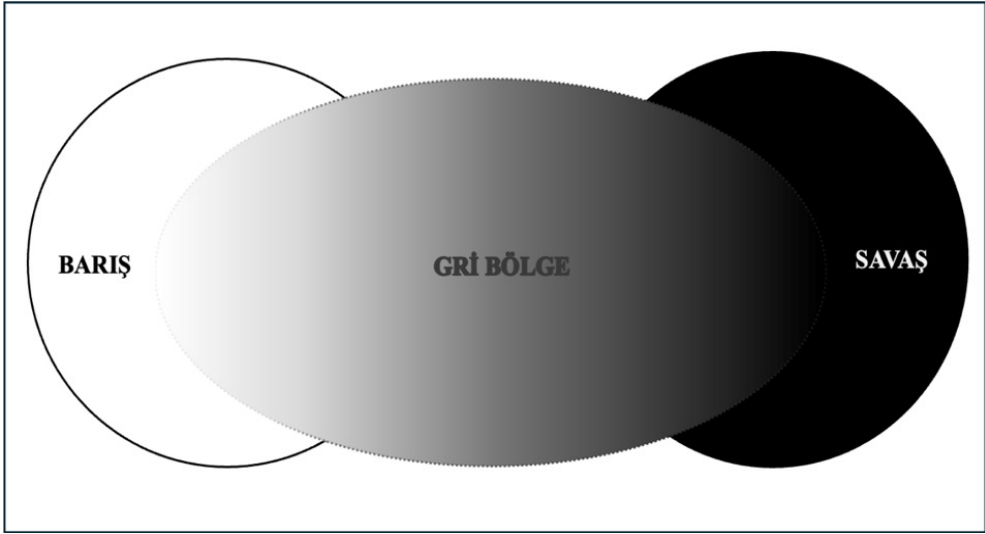
1. Gri Bölge Tanımı ve Özellikleri

“Zamanların en iyisiydi, zamanların en kötüsüydü, bilgelik çağıydı, ahmaklık çağıydı, inanç devriydi, inançsızlık devriydi, aydınlık mevsimiydi, karanlık mevsimiydi, umudun baharıydı, umutsuzluğun kışıydı...” *Charles Dickens- İki Şehrin Hikâyesi*

Eğer “barış” basit bir tabirle “savaşın olmaması” olarak tanımlanıyorsa, o zaman içinde yaşadığımız dünya savaş olmadığı sürece barış içinde olmalıdır. Bu çıkarım karşısında, günümüzde ülkeler tarafından alenen ilan edilen bir savaş olmamasına rağmen küresel sistemde toz pembe bir barış atmosferinden söz etmek mümkün değildir. Tıpkı yukarıda alıntılanan paragrafta olduğu gibi iki zıt kavramın bir arada olduğu bir zamandan söz edilmesi mümkünse işte bu zaman ne savaş ne de barışın tamamen egemen olduğu ancak her ikisinin de bir arada bulunduğu “gri bölgelerin” yükseldiği günümüz çağıdır.(정삼만, 2018, s. 70) Gri bölge kavramı her ne kadar günümüz dünyasını açıklamak için kilit bir kavram olarak görülse de tanımı konusunda evrensel bir uzlaşı mevcut değildir.(Azad vd., 2023, s. 85) Evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımın yokluğunda, “gri bölge” kavramı genellikle diğer kavramlarla birbirinin yerine kullanılarak belirsizliğe ve kafa karışıklığına davetiye çıkarmaktadır. Gri bölge kavramı yerine kullanılan sayısız çeşitte kavram mevcut iken bu belirsizliğe neden olan en önemli hususlardan birisini uluslararası hukukta kavramın evrensel bir tanımının olmaması olarak tespit etmek mümkündür.(Bragg, 2017, s. 3) Bu durum özellikle kavramın çıkış noktasında yasal bir doktrin yerine askeri ve politik söylemlerin etkili olduğunu göstermektedir. Nitekim ilerleyen aşamalarda ele alınacağı üzere kavramın ilk çıkış noktasının ülke temelli olması ilerleyen süreçte kavramı kullanmak isteyen her ülkenin kendi gri bölge kavramını yaratması sonucunu doğurmuştur ve

bu da ayrı bir kavram karışıklığını beraberinde getirmektedir.

Her ne kadar gri bölge kavramının tanımında fikir birliği olmadığı konusunda bir uzlaşma mevcutsa da aynı uzlaşma bu kavramın tanımlanmasında ve genel hatlarının belirlenmesinde elzem olduğu noktasında kendisini belli etmektedir. (Azad vd., 2023, s. 85) Bu kapsamda gri bölge kavramının en net bilinen özelliği fiziki olarak bu bölgenin savaş ile barış arasındaki stratejik bir noktayı tanımladığı hususudur. (Kiessling, t.y., s. 119) (Bkz. Şekil 1)

Şekil 1. Gri Bölgenin Savaş ve Barış Arasındaki Kesişimi

Gri bölgede uygulanan taktikler bir taraftan zorlayıcı ve saldırgan bir tavır gösterirken aynı zamanda askeri bir çatışmanın ya da savaş eşiğinin altında kalmak üzere dikkatle yürütülürler. Dolayısıyla gri bölgede faaliyet gösteren aktörler rakiplerinin kırmızı çizgilerine basmadan ve herhangi bir yüksek yoğunluklu çatışmayı tetiklemeden kendilerine bir hareket alanı belirlerler. (Brands, 2016, s. 1) Gri bölge ve burada uygulanan stratejiler hakkında yapılan çalışmaların tamamında her araştırmacının farklı bir tanımını görmek mümkündür. Bu kapsamda örneğin gri bölgenin hukuki boyutuna mercek tutmayı amaçlayan Elizabeth K. Kiessling kavramı “kabul edilmiş barış zamanı rekabet eşiğini aşan ancak konvansiyonel bir askeri yanıtı tetikleyecek düzeye yükselmeyen eylemler.” olarak tanımlamaktadır. (Kiessling, t.y., s. 122) ABD merkezli bir düşünce kuruluşü olan RAND Cooperation’ın tanımına göre gri bölge “barış ve savaş arasındaki operasyonel bir alandır ve çoğu durumda askeri ve askeri olmayan eylemler arasındaki çizgiyi ve olayların atfedilmesini bulanıklaştırma yoluyla, statükoyu konvansiyonel bir askeri müdahale gerektirecek eşiğin altında tutan zorlayıcı eylemleri içerir.” (Morris vd., 2019, s. 8) Deny Roy tarafından “bir ülkenin, genellikle geleneksel askeri misillemeyi tetiklemeyen, stratejik rakiplere zarar vermek için, kendi çıkarlarına uygun, saldırgan stratejiler kullanması” olarak tanımlanan kavram alandaki önemli isimlerden biri olan Michael J. Mazarr tarafından

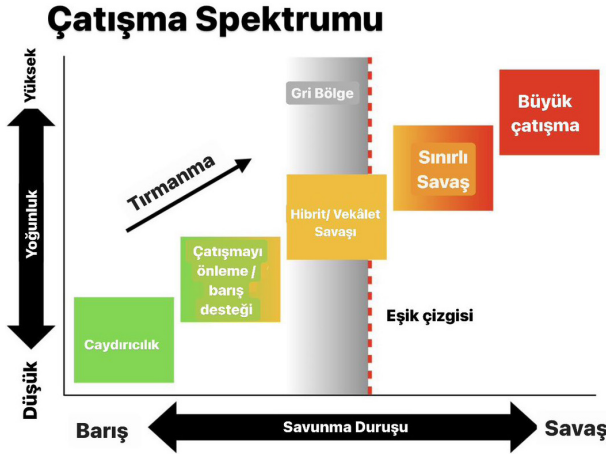
“büyük jeopolitik hırslara ve güçlü yeteneklere sahip meydan okuyanlar tarafından kullanılan, geleneksel diplomasi ile açık askeri saldırganlık arasındaki alanda faaliyet gösteren dikkatlice planlanmış bir kampanya” olarak ifade edilmektedir. (*Struggle in the Gray Zone and World Order*, 2015; 归泳涛：“灰色地带”之争：美日对华博弈的新态势-北京大学国际战略研究院, t.y.) J. Andrés Gannon ortak yazarlarla kaleme aldığı makalesinde gri bölgeyi “iki tarafın gönüllü olarak oynadığı bir denge oyunu” olarak tanımlanırken bu oyunun sürdürülmesinin kuralını, gri bölgede karşı karşıya gelen her iki aktörün süreci daha büyük bir savaşa tırmandırma kapasitesine sahip olmasına rağmen bunu tercih etmemeleri olarak açıklamaktadır. (Gannon vd., 2024, s. 5) Kavramla ilgili yoğun yayın arşivine sahip olan Center for Strategic and International Studies (CSIS) gri bölgedeki stratejileri “doğrudan ve büyük miktarda güç kullanımına başvurmadan rakibin güvenlik hedeflerine ulaşmaya çalışan, kararlı durum caydırıcılığı ve güvencesinin ötesinde bir çaba veya çabalar dizisi” şeklinde tanımlayarak bu kavramı kullanan aktörlerin büyük ölçekli çatışma ihtimalini ortadan kaldırırken aynı zamanda hedeflerini kendi çıkarları paralelinde uyarlayabildiklerinin altını çizmektedir. (Green vd., 2017, s. 21; Zembilci vd., 2019) Gri bölge ile ilgili tanımların sayısını arttırmanın mümkün olmasının yanı sıra, devletlerin stratejik avantajlar elde etmek için askeri müdahaleyi tetikleyecek seviyenin altında ancak günlük diplomasinin üstünde “şemsiye bir kavram” olarak gri bölgeyi kullandıkları açıkça görülmektedir. (Freier vd., 2016, s. 8; Lin vd., 2022b, s. 12; Morris vd., 2019, s. 8) Buradaki esas soru işareti savaş ile barış arasındaki geniş boşlukta tanımlanan gri bölgenin esas konumunu görmektir ve bu noktada Frank Hoffman’ın kavram yelpazesi faydalı bir içerik sunmaktadır. (Hoffman, 2016, s. 12) (*Bkz. Şekil 2*)

Gri Bölge / Belirsizlik	Düzensiz/ Terörizm	Hibrit/ Melez Savaş	Sınırlı Konvansiyonel Savaş	Sınırsız Konvansiyonel Savaş

Şekil 2. Konvansiyonel Olmayan Savaşta Çatışma Yelpazesi

Şekilde de görüldüğü üzere gri bölgenin gayri nizami harp olarak da tanımlanan konvansiyonel olmayan savaştaki konumu, tam kapsamlı bir savaşın devam etmediği ancak statükoyu değiştirmek için zorlayıcı askeri stratejilerin uygulandığı spektrumun sol ucu yani sıcak çatışmaya en uzak noktasıdır. Bu doğrultuda gri bölgedeki faaliyetler resmi savaşlar değildir ve geleneksel çatışmalarla benzerlik göstermezler. Eğer farklı bir çatışma yelpazesi hayal edilirse ve bu yelpaze en soldaki barışçıl devletlerarası rekabetten en sağdaki nükleer Armageddon’a uzanan bir çizgi olarak düşünülürse, bu sefer gri bölge stratejileri ortanın solunda yer alır; bir miktar saldırganlık veya güç kullanımı içerirler, ancak birçok yönden tanımlayıcı özellikleri belirsizliktir. (*Fighting and Winning in the “Gray Zone”*, 2015) (*Bkz. Şekil 3*)

Şekil 3. Gri Bölge Çatışma Spektrumu

Belirsizlik kavramı esasında gri bölgenin en önemli karakteristik özelliklerinden birini oluşturmaktadır.(归泳涛：“灰色地带”之争：美日对华博弈的新态势-北京大学国际战略研究院, t.y.) Gri bölgede yürütülen bir faaliyetin doğası, ölçeği ve karmaşıklığı çerçevesindeki belirsizlikler, öncelikle bu stratejiye maruz kalan rakibin somut yanıt verme noktasında kafa karışıklığı yaşamasına sebebiyet verir.(Freier vd., 2016, s. 8) Bu durum gri bölgede faaliyet gösteren her aktörün işine gelen bir durumdur çünkü yaratılan bu belirsiz atmosfer faaliyet alanı ve süre bakımından bir avantaj sağlar öyle ki rakip aktör gri bölgedeki niyeti anladığında sürecin bir *fait accompli* ile tamamlanmış olma ihtimali oldukça yüksektir. Bu noktada belirsizlik gri bölgede faaliyet gösteren aktörü koruyan bir durumdur çünkü belirsizlik ortadan kalktığında karşı tarafın refleks verme ya da misilleme ihtimali artar. Bu nedenle ünlü kurbağa metaforunda olduğu gibi gri bölgede faaliyet gösteren aktör, rakibin farkındalık kazanmasına izin vermeden bu belirsizlik atmosferi içerisinde kurbağa pişene kadar ısıyı yavaşça yükselterek herhangi bir reflekse engel olur ve olası bir misilleme maliyeti/riski olmadan aşamalı olarak stratejisini uygulayarak hedefine ulaşmayı amaçlar.(Dubik & Vincent, 2018, s. 11) Belirsizlik kavramı gri bölgede faaliyet gösteren aktörün hamleleri için elverişli bir sis yaratmasının yanında, esasında kavramsal açıdan da bir başka gerçekliğin yansımasıdır. Gri bölgedeki rekabetin teknik olarak savaş olup olmadığı noktasında ayrı bir belirsizlik durumu mevcuttur. BM Şartı'ndan Cenevre Sözleşmelerine kadar savaş zamanına atıfta bulunan birçok uluslararası anlaşmanın izinleri ve korumaları gri bölge bağlamları için geçerli kabul edilmemektedir. Bu da bizzat gri bölgedeki faaliyetin kendisi için ayrı bir belirsizlik yaratmaktadır.(Mazarr, 2015, s. 66) Tüm bu bilgiler neticesinde gri bölgedeki belirsizlik söz konusu olduğunda durumsal ve kavramsal belirsizliklerden söz etmek mümkündür ve bu durum bölgede faaliyet gösteren aktörler için avantajlı bir durumdur. Belirsizlik kavramının yanı sıra Freier vd.'e göre Gri bölge kavramının uygulandığı her atmosferde ortak olarak yer alan üç özellik mevcuttur.(Freier vd., 2016, s. 4) Bunlar, taktiklerin melezliği, yoğun risk dilemması ve revizyonist dürtüdür. Gri bölgenin or-

tak özellikleri arasında belirtilen son madde kavramın Batılı bir çehre bürünmesine ortam sağlamaktadır çünkü revizyonizm mevcut Batı tarzı düzene karşı geliştirilen bir direnç olarak algılanmaktadır. Kavramın Batılı olarak tanımlanmasının bir başka nedeni olarak Batı dışı ülkelerin kendi kültürlerinden beslenen geleneksel motifli kavramların varlığı gösterilmektedir ancak bir sonraki başlıkta ele alınacağı üzere her ne kadar kavramın doğuşu Batı kökenli olsa da günümüzde pek çok ülkenin gri bölgeyle ilgili alternatif tanımlar geliştirdiği, hakkında yayınlar ürettiği ve hatta bu yayınlar arasında Batı ve özellikle ABD karşıtı söylemin kullanıldığı görülmektedir. (Milevski, 2024, s. 6; *Written evidence submitted by RAND Europe*, t.y.)

2. Gri Bölge Kavramının Tarihçesi ve Ülke Bazlı Retoriği

Gri bölge kavramı çerçevesinde yapılan çalışmaların tamamına yakını bu kavramın günümüzdeki anlamında ilk kullanımının ABD'nin 2010 yılındaki Dört Yıllık Savunma İnceleme Raporunda geçtiğini belirtmektedir.(Azad vd., 2023, s. 84; Lin vd., 2022b, s. 12; Patalano, 2018, s. 814; 归泳涛：“灰色地带”之争：美日对华博弈的新态势-北京大学国际战略研究院, t.y.) Diğer taraftan literatür taraması esnasında karşılaşılan 1954 tarihli “Power and Policy: U.S. Foreign Policy and Military Power in the Hydrogen Age” isimli eserde bugün anlaşılan biçimde gri bölgeden bahsedildiği, özellikle Çin ve Rusya'nın sıcak çatışmaları tercih etmeyerek gri bölgelerde faaliyet göstermeyi amaçladıkları belirtilmektedir.(Finletter, 1954, ss. 160-231) Bu durum gri bölge kavramının güncelliğinin sorgulanmasını beraberinde getirmiştir. Gri bölgede uygulanan araç ve taktikler açısından bakıldığında kavramın yeni olmadığı ve tarihin pek çok aşamasında savaş eşiğinin altında sayılabilecek taktiklerin kullanıldığı belirtilmektedir.(Mazarr, 2015, s. 43) ABD'nin gündeme getirdiği gri bölge taktiklerini ele alan Çinli uzmanlar kavramın son yıllarda ABD liderliğinin yönlendirmesiyle dikkat toplamasına rağmen yeni olmadığını vurgularken buna Kissinger'dan ve Joseph Votel'den atıflar yaparak bu görüşlerini desteklemeyi amaçlamaktadırlar.(Zheng & Yousheng, 2019, s. 95) ABD Özel Kuvvetleri tarafından yayınlanan ve bizzat gri bölge kavramını konu alan 2015 tarihli *Beyaz Kitap*, benzer şekilde gri bölge kavramının yeni olmadığını vurgularken Eski Amerika Birleşik Devletleri Başkanı John F. Kennedy'nin 1962 tarihli konuşmasını bu görüşe örnek olarak sunmuştur.(United States Special Operations Command, 2015, s. 1) Gri bölgede kullanılan taktik ve araçların ya da gri bölge kavramının ortaya çıkışıyla ilgili ortaya atılan görüşlerin ötesinde gri bölgenin özellikle son on yılda küresel sistemdeki gerilimleri tanımlamak için tercih edilen bir kavram olduğunu vurgulamak önemlidir.(Wirtz, 2017, s. 110) Öyle ki günümüzde her ülkenin kendi perspektifinden ele aldığı bu kavram aynı zamanda ülke bazlı taktik ve tanım stratejilerini doğurmuştur.

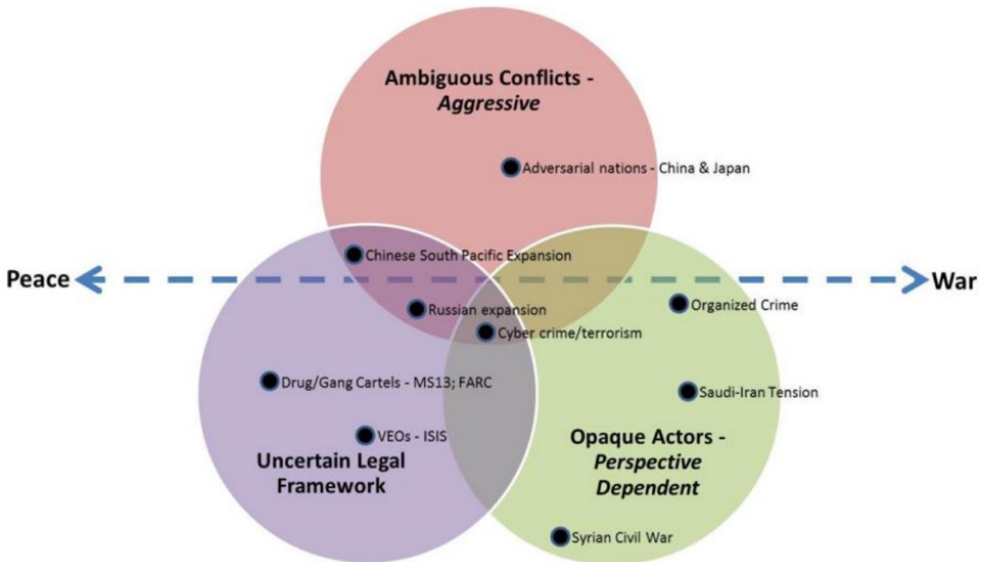
Bu bağlamda, gri bölge kavramının güncel stratejik tartışmalar bağlamında kullanılan türünün ilk kez 2010 yılında ABD Savunma Bakanlığı tarafından gündeme getirilerek uluslararası toplumun ve özellikle ABD müttefiklerinin dikkatini çekmeyi amaçladığını söylemek mümkündür. ABD'nin 2010 tarihli Dört Yıllık Savunma

İnceleme Raporu'nda gri bölge kavramı şu ifadelerle ele alınmıştır: (Department Of Defense Washington Dc, 2010)

“Gelecekteki stratejik manzara ne tam savaş ne de tam barış olan belirsiz gri alanda giderek daha fazla zorluk içerecektir. Böyle bir ortamda, ortaklarımızın güvenlik zorluklarına yanıt vermesini sağlamak, ABD güçlerine yönelik riski azaltabilir ve güvenliği tek başımıza ulaşamayacağımız alanlara genişletebilir.”

Bu tarihten itibaren ABD'nin özellikle askeri kanadı başta olmak üzere bütün yönetsel birimlerinin gri bölge kavramına ve burada yürütülen stratejilere daha yakından odaklandığını söylemek mümkündür. Bu doğrultuda ABD Özel Kuvvetleri'nin 2015 ve 2016 yıllarında gri bölgeyle ilgili yayınladıkları *Beyaz Kitap*'larında konuyla ilgili önemli noktalar vurgulanmıştır. 2015 tarihli raporda gri bölge kavramı “*geleneksel savaş ve barış ikilemi arasında kalan devlet ve devlet dışı aktörler arasındaki ve içindeki rekabetçi etkileşimler*” olarak tanımlanırken özellikle Çin ve Rusya'nın, ABD'nin nükleer ve konvansiyonel güç kullanımını tetiklememek için bu stratejilere yöneldiğinin altı çizilmiştir.(United States Special Operations Command, 2015, ss. 1-6) 2016 tarihli raporda ise kavramın daha derinlemesine incelemesi yapılmış ve ABD'nin muhabere sahasında güçlü olmasının yanı sıra bilişsel alanda da etkili olmasının zorunluluğu vurgulanarak gri bölge kavramının toplumu hedef alan bir diğer özelliğine dikkat çekilmiştir. Ayrıca bu raporda Kırım'ın ilhaki ve Estonya'ya düzenlenen siber saldırılar vaka analizi olarak ele alınırken gri bölgeden faydalanan devlet dışı aktörler olarak terör örgütlerinin incelendiği ve küresel sistemdeki çeşitli rekabet alanlarının gri bölge karakteristiğine göre bir şemasının çıkartıldığı görülmektedir. (United States Special Operations Command, 2016) (Bkz. Şekil 4)

Şekil 4. Gri Bölge Karakteristiği (United States Special Operations Command, 2016)

ABD Özel Kuvvetleri'nin gri bölgeye dair yayınlanan raporlarının hemen ardın-

dan 2017 yılında ABD Dışışleri Bakanlığı koordinasyonunda, Uluslararası Güvenlik Danışma Kurulu tarafından gri bölge çatışmalarına dair başka bir raporun yayınlandığı görölmektedir. Bu raporda gri bölge stratejilerine başvuran başlıca aktörler Rusya, Çin, İran ve Kuzey Kore olarak tanımlanırken; paramiliter gruplardan terörist organizasyonlara, ekonomik zorlamadan devlet kontrolündeki örtülü operasyonlara kadar geniş bir faaliyet yelpazesi gri bölge kavramının içerisine dahil edilmiştir.(International Security Advisory Board (ISAB), 2017, ss. 2-3)

Literatürde genel kabul haline gelmiş olan, ABD'nin güncel gri bölge tartışmalarının başlangıç adımını attığına dair görüşlerin yanı sıra, özellikle Kırım'ın ilhakıyla bu kavrama dönük ilginin arttığı görölmektedir. 2014 yılında Rusya tarafından gerçekleştirilen bu eylemde gerek paramiliter grupların kullanılması gerekse konvansiyonel savaşa ek taktiklerden faydalanılması gri bölgeye yönelik tartışmalarda bu vakanın önemli bir inceleme konusu olduğunu göstermiştir.(Connable vd., 2020) 2010 yılında ABD Savunma Bakanlığı'nın gri bölgeye dair ilk resmi belgeyi yayınlamasından günümüze doğru gelindiğinde kavramın devlet düzeyindeki analiz seviyesinin özellikle ABD merkezli düşünce kuruluşları, üniversiteler ve stratejik araştırma merkezlerine doğru yayıldığını ve konuyla ilgili sayısız ABD veya NATO menşeli yayının yapıldığı görölmektedir. (Apoling, 2022; *Competing In The Gray Zone*, 2018; *Lighting Up the Maritime Gray Zone*, 2023; *Myth 1*, t.y.; dpeleschuk, 2022; Lin vd., 2022a; Revels, 2022) Diğer taraftan ABD'nin gri bölge tanımı incelendiğinde ilk başlarda kapsadığı geniş yelpaze dikkat çekicidir. Günümüzde gri bölge ile ilgili "savaş eşişinin altındaki faaliyetler" şeklinde genel geçer bir kabul mevcutken; özellikle ilk dönem politika ve strateji belgelerinde ABD'nin terörist faaliyetleri, devletlerin özel kuvvetlerinin yürüttüğü operasyonları ya da çatışma eşişinin üstünde sayılabilecek farklı taktikleri de gri bölge kavramının içine dahil etmesi sınıflandırmayla ilgili sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu doğrultuda kavramın ABD Savunma Bakanlığı tarafından ilk duyurulduğu 2010 yılından günümüze gelindiğinde ABD'nin gri bölge tanımında bir filtrelemeye gittiğini görmek mümkündür. Öyle ki yine aynı birim tarafından 2022 yılında yayınlanan "Ulusal Savunma Strateji Belgesi" gri bölge kavramının kapsamını eskiye göre oldukça sınırlayarak, ABD ve müttefiklerine karşı yürütülen ekseriyetle ülke bazlı revizyonist stratejiler olarak ele almış ve Çin, Rusya, İran'ın gri bölgedeki faaliyetlerini detaylı biçimde analiz etmiştir.(U.S. Department of Defence, 2022, ss. 4-15)

ABD'nin başlangıçta geniş, ileri aşamalarda daha sınırlı olan gri bölge kavramının yanında Japonya'nın gri bölge tanımının başlangıçtan itibaren daha net ve ayrıntılı olduğunu söylemek mümkündür.(归泳涛 : "灰色地带" 之争 : 美日对华博弈的新态势-北京大学国际战略研究院, t.y.) Amerikan bağlamının dışında, Japon Savunma Bakanlığı aynı zamanda gri bölge ile ilgili olarak Çin'in faaliyetlerinin bir tanımını formüle eden ve bunu ilişkilendiren ilk devlet kurumudur. 2010 yılının aralık ayında, gri bölgenin ilk kez bahsedildiği ABD Dört Yıllık Savunma İnceleme Raporu'nun yayınlanmasından sadece birkaç ay sonra, Japonya'nın "Ulusal Savunma

Programı Kılavuzu”nda gri bölgeden bahsedilirken kavram “Savaşa dönüşmemesi gereken toprak, egemenlik ve ekonomik çıkar odaklı çatışmalar.” olarak tanımlanmıştır.(Government of Japan, 2010, s. 3) Japonya, 2013 yılında yayınlanan Ulusal Savunma Programı Kılavuzu”nda kavramı daha ayrıntılı açıklarken özellikle bunu deniz uyuşmazlıkları bağlamında ele alarak kavram-vaka sınırlamasını bir derece daha daraltmıştır.(Government of Japan, 2013, s. 2) 2014 yılında Japonya Savunma Bakanlığı tarafından yayınlanan *Beyaz Kitap* tanımın yanı sıra kavramın aşağıdaki üç ayrı özelliğini listelemiştir (Defence of Japan, 2014);

1. Toprak, egemenlik, denizcilik çıkarları da dahil olmak üzere ekonomik menfaatler ve diğer hak ve menfaat biçimleri üzerinde devletler vb. arasında çatışan pozisyonlar.
2. Belirli bir tutum veya talepte ısrar ederken ilgili taraflar arasında sadece diplomatik müzakereye bel bağlamayan stratejiler.
3. Pozisyonunu kabul ettirmek ya da kabul edilmesini sağlamak için sık sık fiziksel varlık göstermek ya da silahlı saldırı dışında tek taraflı fiziksel araçlar kullanarak ilgili alandaki statükoyu değiştirmeye çalışmak ya da değiştirmek üzere yürütülen taktikler.

Japonya'nın gri bölge kavramına yönelik yoğun ilgisi ve motivasyonu ekseriyetle Doğu Çin Denizi'nde karşı karşıya geldiği ve çeşitli gri bölge taktiklerini kullandığını iddia ettiği Çin Halk Cumhuriyeti ile arasındaki egemenlik ihtilafından kaynaklanmaktadır. Ulusal savunma raporlarında bu hususun altını çizen Japonya hükümeti uluslararası savunma enstitüsü, 2023 yılında bizzat “Çin'in Bilişsel Alanı Kontrol Etme Arayışı ve Gri Bölge Durumları” başlıklı bir rapor yayınlamıştır. Bu raporda Japonya yalnızca kendi egemenlik ihtilafına değinmekle kalmamış aynı zamanda gri bölge ve bilişsel savaşa en çok maruz kalan aktör olarak Tayvan'a dikkat çekerek bu uyuşmazlığın Tayvan safında yer aldığını açıkça beyan etmiştir.(Shinji vd., 2023) Bu açıdan bakıldığında ABD ve Japonya arasındaki gri bölge farkındalığı aynı tarihlerde yükselişe geçmiş olsa da iki ülkenin gri bölge anlayışı arasında fark olduğunu belirtmek önemlidir. Bu noktada, ABD açısından gri bölge kavramını bir düzen mücadelesi olarak görmek mümkündür. ABD için ister Doğu Çin Denizi ister Güney Çin Denizi (GÇD), Doğu Avrupa veya Orta Doğu'da olsun, karşı karşıya kaldığı durum kendi toprakları ve egemenliği değil, uluslararası müesses nizamın korunması, ittifak sistemi ve bölgesel nüfuzdur. Japonya içinse, Diaoyu Adaları uyuşmazlığının toprak ve egemenlik ile ilgili olması vesilesiyle bir ulusal çıkar meselesi olduğundan doğal olarak üzerine hassasiyetle odaklanılan bir konu haline gelmiştir. Bu açıdan iki ülkenin gri bölge yaklaşımı tek cümleyle karşılaştırılacak olursa “gri bölge” kavramı ABD için düzen mücadelesi iken Japonya için egemenlik mücadelesidir. (归泳涛：“灰色地带”之争：美日对华博弈的新态势-北京大学国际战略研究院, t.y.)

Birleşik Krallık'ın gri bölge ile ilgili çalışmalarına bakıldığında son yıllarda özellikle bu konuya odaklanıldığı görülmektedir. Birleşik Krallık Parlamentosu'nun Savunma Komitesi 2023 yılında bir araştırma başlatırken kavramı “askeri eylem için algılanan eşiklerin altında ve hükümetin farklı bölümlerinin sorumluluk alanlarında kalan zorlayıcı faaliyetler” olarak tanımlamıştır. (*Defence in the Grey Zone - Committees - UK Parliament*, t.y.) information campaigns and other hostile activities that fall below the threshold of armed conflict. However, as seen in Ukraine, these activities can also take place alongside more conventional military operations. This inquiry will ask whether the United Kingdom's Armed Forces are sufficiently capable of operating in this part of the spectrum of conflict. It will examine how the grey zone interacts with more conventional military activities, and what lessons can be drawn from Russia's invasion of Ukraine. The Committee's inquiry will focus primarily on the UK's Armed Forces, looking across the rest of Government's grey zone capabilities within this context, and scrutinise the Government's ability to work cross-departmentally. The Committee welcomes evidence on the following questions: How well are the UK's Armed Forces configured to operate effectively in the grey zone for defensive and, where appropriate, offensive operations? For example, are grey zone threats adequately factored across the Defence Lines of Development, such as suitable doctrine, training and equipment? How well does MOD work with allies and other friendly states to counter grey zone threats, and is UK Defence perceived to be a leader on the subject? Responding to the grey zone threat requires effective cross-departmental and inter-governmental coordination, involving private sector and other sub-state organisations. Where does responsibility lie across Government for the United Kingdom's grey zone strategy, planning and coordination activity, and how does Defence fit in? What challenges and opportunities do different forms of government face in the grey zone, and how specifically can liberal democracies operate there effectively? Does the full-scale military invasion of Ukraine in 2022 indicate a failure of Russia over the past decade to achieve its aims through the use of grey zone activities, or simply a rebalancing of conventional and unconventional capabilities? The deadline for written evidence is Tuesday 31 October.”, “language”: “en”, “-title”: “Defence in the Grey Zone - Committees - UK Parliament”, “URL”: “https://committees.parliament.uk/work/7937/defence-in-the-grey-zone/”, “accessed”: {“date-parts”: [[“2024”, 6, 3]]}], “schema”: “https://github.com/citation-style-language/schema/raw/master/csl-citation.json”} Hükümetin özellikle eşik altındaki düşmanca faaliyetlerin belirlenmesine yönelik dış uzmanlıklardan faydalanmayı amaçladığı ve örneğin bu süreçte “Gri Bölgenin Kapsamını Belirlemek için Yapay Zekayı Kullanmak” başlıklı bir yarışma başlatarak gri bölgeye karşı çözüm önerileri aradığı görülmektedir. (*Using AI to Scope out the Grey Zone*, t.y.) Aynı zamanda gri bölge ile ilgili devlet düzeyindeki algılmalarda Rusya'nın Ukrayna işgalinde kullandığı taktiklerin, siber enstrümanların, yeni nesil stratejilerin araştırılmasının önceliklendirildiği ve bu kapsamda gri bölge kavramının ulusal güvenlik ve savunma stratejisinin merkezine

konulduğu görülmektedir.(Rauta & Monaghan, 2021, s. 475) Birleşik Krallık için gri bölge kavramının fiziki bir coğrafya yerine burada uygulanan stratejiler nedeniyle bir metaforu ifade ettiğine yönelik görüş mevcuttur. Bu görüşü yansıtır biçimde Birleşik Krallık'ın gri bölgede mücadeleye odaklandığı alanlara bakıldığında örneğin Japonya'nın Doğu Çin Denizi'nde Çin'in milis kuvvetleriyle mücadele etmesi gibi fiziki bir mücadele yerine; seçimlere müdahale, siyasi manipülasyon, ekonomik zorlama, siber saldırı, espionaj, yapay zekanın gri bölgede kullanılması vb. gelecek teknolojilere ve yeni nesil tehditlere odaklanıldığı görülmektedir.(*Getting to grips with grey zone conflict – Strategic Command*, 2021)

ABD'nin Asya-Pasifik Bölgesi'ndeki önemli bir müttefiki olan Avustralya'nın gri bölge stratejilerine dair kurumsal ve toplumsal farkındalığı arttırmaya yönelik önemli stratejileri mevcuttur. 2020 yılında Savunma Bakanlığı tarafından yayınlanan "Stratejik Savunma Güncellemesi" isimli belgede kavrama geniş ölçüde yer veren Avustralya hükümeti gri bölgeyi "*askeri çatışmadan kaçınacak şekilde zorlamak için tasarlanmış faaliyetleri tanımlamak için kullanılan bir dizi terimden biridir.*" şeklinde tanımlamıştır(Australian Government Department of Defence, 2020, s. 12);

2019 yılında "*2025'te Savaş*" başlıklı uluslararası bir düşünce kuruluşunun toplantısına katılan Avustralya Savunma Bakanı Linda Reynolds, silahlı çatışma eşiğinin altındaki gri bölgelerde faaliyet göstermek yoluyla stratejik amaçlara ulaşmanın çeşitli alternatiflerinin çıkmasıyla savaşın karakterinin değiştiğini vurgulamıştır. Bu geniş tanımlardan daha spesifik olarak, Avustralya Hükümeti'nin gri bölge kavramının Asya-Pasifik boyutuna dikkat çekmeyi amaçladığı ve bu bağlamda Çin Halk Cumhuriyeti'nin konvansiyonel kuvvetler dışındaki güçlerden faydalanarak bölgede istikrarsızlığı tetiklediği 2024 yılı "Ulusal Savunma Stratejisi"nde belirtilmektedir. (Australian Government Department of Defence, 2024, s. 14) İlerleyen başlıklarda ele alınacağı üzere Avustralya, ABD ile sıkı iş birliği içerisinde Çin'in Asya-Pasifik deki stratejilerini analiz eden ve buna yönelik karşı stratejiler geliştirmeyi amaçlayan bir ülke pozisyonundadır. Bu kapsamda günümüzde özellikle Çin'in Asya-Pasifik Bölgesi'nde yürüttüğü stratejileri analiz etmek üzere ABD tarafından kullanılan gri bölge kavramı başta Avustralya Hükümeti olmak üzere pek çok düşünce kuruluşu tarafından öncelikli olarak Çin davranışlarını analiz etmek için kullanılmaktadır.

Yukarıda incelenen örneklerden de anlaşılacağı üzere her ülkenin gri bölgeye dair tabiri genel çerçevede birbirine benzese de içerisinde farklı perspektifleri barındırmaktadır. Bu farklılıklar aynı zamanda ülkelerin değişen güvenlik ortamına dair yaklaşımlarını gözler önüne sermektedir. Bu noktada gri bölge kavramının özellikle Batılı ülkeler tarafından revizyonist ülkelerin yürüttüğü stratejileri açıklamak üzere kullanılan bir kavram olduğunu belirtmek önemlidir. Bu kapsamda özellikle son yıllarda konuyla ilgili üretilen çalışmaların arttığı gözlenmektedir. Bu çalışmaların Batılı duruşunun ötesinde dikkat çeken bir diğer husus özellikle deniz alanındaki rekabetleri ele alan çalışmaların yoğunlaştığına dair yapılan gözlemdir. Deniz alanlarının

karasal sınırların ötesinde daha geçirgen bir yapıda olması ve içinde bulunduğumuz yüzyılda artan önemi bu alanlara dair yürütölen stratejileri de arttırmıştır. Bu noktada gri bölge stratejilerinin en iyi uygulayıcılarından biri olarak görölen Çin Halk Cumhuriyeti'nin sahip olduğu bölgesel deniz ihtilaflarının yanı sıra dikkat çekken bir diğer özelliği son yıllarda gri bölge kavramını kendi yayınlarında kullanarak özellikle ABD'yi gri bölge stratejilerini uygulayan ölkeler olarak tanımlamasıdır. Bu noktada bir sonraki başlık hem bu değişimin itici güçlerinden biri olan Çin'in gri bölge anlayışını anlamayı hem de küresel sistemdeki en iyi gri bölge uygulayıcılarından biri olan Çin'in gri bölgedeki motivasyonunu analiz etmeyi amaçlayacaktır.

3. Çin Literatüründe Gri Bölge Çalışmaları ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Gri Bölge Anlayışı

Gri bölge kapsamında üretilen yayınların büyük çoğunluğunun Batı literatürünü temsil eden ve ekseriyetle Çin ya da Rusya gibi küresel sisteme yönelik "revizyonist" duruş sergileyen aktörlerin davranışlarını açıklamaya odaklanan çalışmalar olduğu önceki bölümlerde ifade edilmişti. Her ne kadar literatürdeki bu yaygın duruş belli bir kitleyi oluşturmuş olsa da batılı olmayan uluslararası ilişkiler literatüründe ve daha özelden Çin literatüründe özellikle de 2019 yılından sonra gri bölge ile ilgili çalışmalara rastlamak mümkündür. (Lin vd., 2022b, s. 11) Bu kapsamda Çin literatüründe gri bölgeye dair bir tarama yapıldığında gerek kavrama dair farklı tanımların bulunması gerekse kavramla ilgili Çin perspektifini yansıtmaları açısından önemli çalışmalarla karşılaşılmaktadır. Bu doğrultuda ilk olarak, 2019 yılında Pekin Üniversitesi'nden Gui Yöngtáo (归泳涛) tarafından yayınlanan "*Gri bölge anlaşmazlığı: ABD ile Japonya arasında Çin'e karşı oynanan oyunun yeni eğilimi*" başlıklı çalışmada gri bölge kavramının bir tanımını yapılarak ABD ve Japonya'nın gri bölgeye dair anlayışları karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Gri bölgede yürütölen stratejilerin ABD için "*hegemonya*" Japonya için ise "*egemenlik*" anlamına geldiğini belirten Yöngtáo, Çin'e karşı yürütölen bu stratejide her iki ölkenin de Çin'e karşı askeri bir çatışmaya girmek istememeleri nedeniyle "gri alan savaşı" denilen stratejileri uygulama yoluna gittiklerini iddia etmiştir. (归泳涛: "灰色地带" 之争: 美日对华博弈的新态势-北京大学国际战略研究院, t.y.) "*Hassas Revizyonizm ve ABD'nin Çin'e Yönelik Denizcilik "Gri Alan" Stratejisi*" başlıklı çalışmasını aynı yıl yayınlayan Chen Yong (陈永) ise eserinde ABD'nin klasik bir statüko ölkesi olmadığını bunun yerine "hassas revizyonist" bir ölkeler olduğunu belirterek, ABD'nin bir taraftan Çin'i revizyonist bir ölkeler olarak suçlarken diğer taraftan bütünde sistemden memnun olsa da düzeltmek istediği noktalara müdahale etmekten çekinmediğini ifade etmiştir. Gri bölge taktiklerinin ABD tarafından Çin'e karşı denizde uygulanan bir strateji olduğunu belirten Yong, ABD'nin asıl amacının Çin'in askeri yükselişini sınırlamak olduğunu ifade ederken bunun için Güney Çin Denizi'ni ve gri bölge stratejilerini araç olarak kullandığını iddia etmektedir. (Yong, 2019; 陈, 2019)

**美国学界对“灰色地带”挑战的
认知**

戴正 洪朝生

【内容摘要】 冷战结束后,两极格局不复存在,苏联解体导致美国作为“超级大国”独享“霸权时代”而难以受到制衡。然而,作为一种国际关系新范式,“灰色地带”最近受到美国学界重视。美国学界认为“灰色地带”挑战以“修正主义”、不对称性、模糊性和非传统性特点正在对当前的国际秩序造成越来越严重的挑战。而俄罗斯与中国这两个“修正主义国家”被认为是“灰色地带”发展的主要使用者。俄罗斯持续军事介入东欧,介入乌克兰的行为以及中国在南海的扩张行动使美国学界开始使用“灰色地带”策略的典型案例。但是,“灰色地带”这一概念本身存在定义不清、内容含糊的问题,它实质上反映了美国学界对于美国霸权地位的不自信以及美国在竞争中加强的意愿。相关学者强调美国将不得不与俄罗斯等安全竞争者合作,其中美国的行为自由权比美国更广泛。这与中国在南海的发展演变带来了一定的不确定性。为此,中国应积极寻求美国“灰色地带”的讨论,并加强与美国在加纳利群岛的对话,以解决这种困境。

【关键词】 灰色地带; 战略竞争; 混合战争; 不对称修正主义; 大国博弈

【作者简介】 戴正, 南京大学中国南海研究协同创新中心, 南京大学国际史学博士; 洪朝生, 南京大学国际史学博士; 洪朝生, 南京大学国际史学博士; 洪朝生, 南京大学国际史学博士。

【中图分类号】 D815 **【文献标识码】** A

【文章编号】 1006-1568(2020)04-0079-19

东南亚研究 2020年第4期
DOI: 10.19561/2020.04.042

**“灰色地带”与美国
对中国南海政策的“安全化”**

戴正 郑先武

【摘要】 2009年以后,由于领土争端以及域外大国的介入,南海地区局势日趋复杂。随着美国“亚太再平衡”政策的出台,中美在南海地区的矛盾日渐凸显。美国学界的一些人开始炒作所谓“灰色地带”概念,试图刻画中国的南海政策,借此中伤美国南海政策。在他们看来,“灰色地带”是中国用以“制造危机”的“工具”,美国霸权的一种基于战争门槛的低成本、渐进式的策略手段。“灰色地带”概念包含军事威慑性、空想性现实主义理论主义上的根源,并与现实主义理论意义上的霸权主义有密切的联系。安“灰色地带”概念影响,美国试图将中国的南海问题引入“安全化”逻辑,为其实施对华“成本逼加”战略提供机会,从而强化了南海的地区局势。“灰色地带”概念对中美两国在亚太地区的战略稳定造成冲击,也会对“南海行为准则”的磋商进程造成不利影响。

【关键词】 灰色地带; 南海问题; 安全化; 中美关系

【中图分类号】 D893.5 **【文献标识码】** A

【文章编号】 1008-6099(2020)04-0042-24

第4期
2020年11月

世界经济与政治
Forum of World Economics & Politics
No. 4
Nov. 2020

**“灰色地带”与成本逼加战略
——美国在南海的对华强硬战略析**

徐若杰

摘 要 南海是美国在亚太地区进行大国竞争战略前沿。为了美国遏制中国的战略目标,特朗普政府对其南海政策进行了重新调整。调整的理论基础是“灰色地带”战略理念,即美国对国际法进行有选择的“灰色地带”,即“以多种类型”的“灰色地带”手段对南海进行介入和施压。美国在南海的强硬战略是成本逼加战略,即美国在南海的强硬战略是成本逼加战略,即在南海进行成本逼加竞争成本(军事成本、外交成本、声誉成本和发展成本)增加中国,作用机理是通过保持中国陷入美国精心设计的南海竞争状态,与中国造成一定程度的战略管理困境,同时打击中国南海战略部署。以上基于中美南海竞争,最终形成有利于美国利益的南海战略格局。在“灰色地带”战略理念下,南海争端是中国在南海地区战略部署的组成部分,美国在南海的强硬战略是成本逼加战略,即美国在南海的强硬战略是成本逼加战略,即在南海进行成本逼加竞争成本(军事成本、外交成本、声誉成本和发展成本)增加中国,作用机理是通过保持中国陷入美国精心设计的南海竞争状态,与中国造成一定程度的战略管理困境,同时打击中国南海战略部署。

关键词 南海问题 “灰色地带” 中美竞争 成本逼加战略

Resim 3. Gri Bölgeye kavramıyla ilgili Çin literatüründe bulunan örnek çalışmalar.

2020 yılında Dai Zheng (戴正) ve Zheng Xianwu (郑先武) tarafından “Gri Bölge” ve ABD’nin Güney Çin Denizi Politikasının ‘Güvenleştirilmesi’ başlığıyla kaleme alınan çalışmaya bakıldığında yazarlar, Çin ile ABD arasındaki güç farkındaki göreceli azalışının ABD’deki bazı uzman ve akademisyenler arasında endişelere yol açtığını ve bu durumun onların gri bölge kavramına sarılmasıyla neticelendiğini ifade etmiştir. Bu durum paralelinde gri bölge stratejilerinin ABD tarafından Güney Çin Denizi’nin güvenleştirilmesi için bir araç olarak kullanıldığını iddia eden yazarlar aynı zamanda kavramın ABD için düşük maliyetli bir strateji olduğunu altını çizmişlerdir. (戴正 & 郑先武, 2020) Benzer şekilde aynı yıl “Gri Alan ve Maliyet Dayatma Stratejisi: ABD’nin Güney Çin Denizi’nde Çin’e Karşı Çevreleme Stratejisinin Analizi” başlıklı çalışmasını literatüre sokan Xu Ruojie (徐若杰) ise ABD’nin Çin’i Güney Çin Denizi’nde meşgul ve bez ona maliyet dayattığını iddia etmiştir. Shen Zhixiong (沈志雄) ise 2022 yılında yayınladığı “Gri Bölge ve ABD-Çin Stratejik Rekabeti” isimli çalışmada ABD’nin gri bölge kavramının ortaya çıkışını tarihsel perspektiften incelerken tıpkı Xu Ruojie gibi ABD’nin Güney Çin Denizi, Doğu Çin Denizi veya Tayvan gibi stratejik rekabet alanlarında gri bölge stratejileri uygulayarak Çin ile mücadele etmeyi amaçladığını ifade etmiştir. Gao Wenbo (高文博) tarafından aynı yıl “ABD’nin Tayvan’a Yönelik ‘Gri Bölge’ Stratejisinin Özellikleri ve Analizi” başlığıyla yayınlanan çalışmada ise yazar ABD’nin Tayvan’ı kullanarak bölgede Çin’e karşı bir gri bölge stratejisi uyguladığını belirtirken bu hipotezini kapsamlı bir gri bölge tanımıyla birleştirmiş ve çalışmasının sonuç kısmında bu tür stratejilerle mücadele etmek için Çin’in ulusal kapasitesinin geliştirilmesi gerektiği çıkarımına ulaşmıştır. (文博, 2022) Son olarak Yang Guanghai’in (光海杨) 2022 yılında yayınladığı “Gri Alanın Geri Kazanımı: ABD’nin Çin ile Rekabetinde Stratejik Seçenekler” çalışmasında yazar ABD’nin Soğuk Savaş döneminde halihazırda Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) ve Çin’e karşı gri bölge stratejilerini uyguladığını ancak buna Soğuk Savaş sonrası sonrasında bir ara verdiğini ve küresel sistemde meydana gelen gelişmeler paralelinde yeniden Çin ve İran gibi aktörlere karşı bu stratejiyi uygulamaya geçtiği-

ni ifade etmiştir.(光海, 2022) Çin literatüründe gri bölgeye dair üretilen çalışmalar arasında önemli bir yer tutan bu eserlerin, özellikle de Çin'in yönetim sisteminin merkezîyetçi ve otoriter bir tek parti sistemi olduğu düşünöldüğünde, Çin siyasi düşüncesi ve ÇKP'nin ideolojik yaklaşımından bağımsız olmadıklarını ve hatta bunun bir yansımasını sunduklarını söylemek mümkündür. Bu kapsamda bu başlığın ilerleyen safhalarında yukarıdaki eserlerin analizleri ve bir nevi derlemesi yapılarak Çin'in gri bölgeye dair bakış açısına ve kavrama yönelik anlayışına ulaşmaya çalışılacaktır.

Gri bölgenin tanımı noktasında Çin akademik çevreleri farklı vaka analizleri üzerinde yapılan araştırmalara dayanarak "gri bölge" kavramına dair kendi tanımlarını literatüre kazandırmayı ihtiyaç olarak görmüşlerdir. Bu doğrultuda kavramın tamamen farklılaşmasından ziyade Çin tarzı bir yorumunu görmek mümkündür. Örneğin Gui Yöngtáo tarafından gri bölge kavramı "*Temel amacı güvenlik çıkarları elde etmek olan ve şiddet eşiğinin altında kontrol edilen farklı ölkeler arasındaki çeşitli rekabetçi etkileşim alanları.*" olarak betimlenmiştir. (归泳涛：“灰色地带”之争：美日对华博弈的新态势-北京大学国际战略研究院, t.y.) Bu alanlarda tırmanma veya bir çatışma meydana getirmek amacıyla askeri ve askeri olmayan bölgelerde ulusal kaynakları kullanmak da Çin literatüründeki gri bölge kavramıyla örtüşmektedir.(Lin vd., 2022b, s. 6) Kavramı Çin literatüründe inceleyen pek çok uzmanın odaklandığı ana tema esasında kavramın teorik bir tanımından ziyade onun ortaya çıktığı küresel atmosferin analizi ve kavramın kullanılmasıyla yürütölen taktiklerin incelenerek bu taktikleri uygulayan ölkelerin Çin'e dair stratejik çıkarlarının analizi şeklinde ilerlemiştir. Gri bölgede uygulanan taktiklerin son yıllarda yaygınlaşmasının nedeni olarak iki temel argüman ön plana çıkmaktadır; ilk olarak büyük ölçekli savaşların maliyetinin çok yüksek hale gelmesi ve ekonomik-sosyal bağımlılığın güçlü biçimde artışı uluslararası hedeflere ulaşmak için başka yollar arama gerçeğini ortaya çıkarmış ve bu da "gri bölge" yöntemlerini kullanma motivasyonunu arttırmıştır. İkinci olarak, tarihte benzer "gri bölge" operasyonlarının örnekleri bulunmasına rağmen, günümüzdeki ileri bilim ve teknoloji "gri bölge" araçlarının etkinliğini güçlendirmiş ve bu tür eylemlerin yoğunluğunun artmasına yol açmıştır.(正 & 先武, 2020, s. 47) Küresel sistemin dönüşümü ve gri bölgenin yükselişine dair bu tarz yorumlara yalnızca Çin literatüründe değil uluslararası literatürde de rastlamak mümkündür ancak Çin literatürünün yaygın literatürden ayrılan noktalarının vurgulanması özellikle daha aktör bazlı analizler paralelinde gerçekleşmektedir.

Bu doğrultuda, günümüzde yaygın literatür gri bölgede faaliyet gösteren en önemli aktörlerden birini Çin olarak tanımlarken Çinli uzmanlar ise tam tersi bir argümanla kavrama yaklaşmakta ve bölgede faaliyet gösteren başta ABD olmak üzere çeşitli aktörlerin jeopolitik çıkarları paralelinde Çin'e karşı bir gri bölge stratejisi uyguladıklarını iddia etmektedir. Özellikle gri bölgenin ABD'nin "büyük güç" liderliği altında Çin'e uyguladığı "çevreleme stratejisi"nin bir unsuru olduğunu düşünenlerin yanında bunun en önemli arenasını Güney Çin Denizi ve Tayvan olarak gören uzmanların sayısı bir hayli fazladır.(徐, 2020, s. 20) Bu doğrultuda Chen Yong'un çalışmasında,

ABD'nin Güney Çin Denizi'nde gri bölge stratejisine başvurmasının temel nedeni olarak Çin'in yükselişi ve ABD'nin bu yükselişi "revizyonist" bir tehdit olarak görmesi vurgulanmıştır. Yong'a göre Çin'in Güney Çin Denizi'ni merkeze alarak Hint-Pasifik bölgesindeki Amerikan deniz hakimiyetine meydan okuması ve nihayetinde bir "Çin-Pasifik Bölgesi" kurma girişimi ABD'yi endişeye sürüklemektedir. ABD'nin ise bu endişe doğrultusunda Çin'e karşı çeşitli seviyelerde gri bölge stratejisi uyguladığı belirtilmektedir. (陈, 2019) (Bkz. Şekil-6)

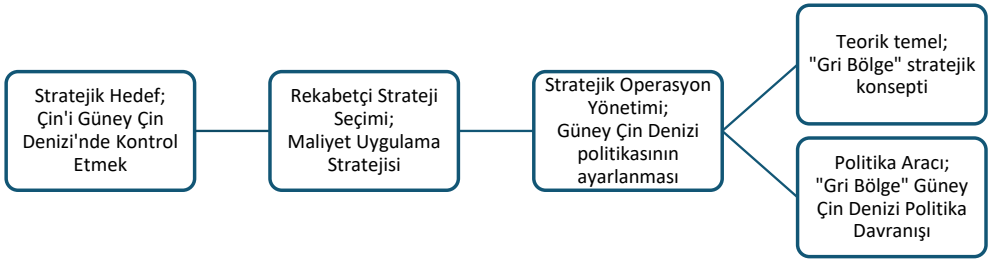
Şekil 6. ABD'nin Çin'e Yönelik Gri Bölge Stratejisinin Yelpazesi

ABD'nin Çin'e karşı deniz alanında uyguladığı gri bölge stratejisi, Chen Yong'un perspektifinden altı temel stratejik unsur üzerinden formüle edilmiştir. Bu unsurlar *anlatı savaşı*, *bağlantılı meseleler*, *sivil müdahale*, *seyrüsefer özgürlüğü*, *ileri askeri mevcudiyet* ve son olarak *askeri ittifaklardır*.¹ Yong'a göre halihazırda ABD, Çin'i çevreleme stratejisi paralelinde yeni bir askeri ittifak kurma amacıyla kendi etki alanı içindeki ve dışındaki müttefiklerini ve güvenlik ortaklarını birbirine entegre etmektedir. Tüm bu adımların neticesi olarak Yong ABD'nin Çin'in askeri kabiliyetlerine ilişkin öngörüsüne dayanarak, Çin'e yönelik farklılaştırılmış bir "denizde gri bölge" stratejisi benimsediğini ifade etmektedir. Çin'in askeri kontrol kabiliyetinin önemli ölçüde geliştiği Güney Çin Denizi'nde ABD, tam spektrumlu bir "gri bölge" stratejisi benimseyerek ve savaş hazırlıklarını seyrüsefer özgürlüğü operasyonları, ileri askeri mevcudiyet ve askeri ittifaklar gibi askeri "gri bölge" davranışlarına entegre ederek Çin ile kıyasıya rekabet etmek için elinden geleni yapmaktadır. Ek olarak Çin'in askeri projeksiyon kabiliyetlerinin sınırlı olduğu diğer Hint-Pasifik bölgelerinde Çin'e karşı anlatı savaşı, bağlantılı meseleler ve sivil katılım gibi askeri olmayan "gri alan" taktiklerini kullanmaya özen göstermektedir. (徐, 2020; 陈, 2019) ABD'nin Çin'e yönelik Güney Çin Denizi ve daha geniş bağlamda denizlerdeki gri bölge stratejileri Yong tarafından yukarıdaki altı madde çerçevesinde tanımlanabilirken Gao Wenbo ise ABD'nin Tay-

1 Yong'un bu görüşüne örnek olarak ABD'nin 2023 yılında Filipinler'le yaptığı anlaşma kapsamında dört askeri üssün erişimine ulaşması verilebilir.

van'ı kullanarak Çin'e karşı gri bölge stratejileri uyguladığını ifade etmiş ve Tayvan'da uygulanan bu stratejileri yine birbirine yakın altı madde ile listelemiştir. Bunlar ise, *anlatı savaşı*, *aktif penetrasyon*, *sivil müdahale*, *meselelerin ilişkilendirilmesi*, *vekalet savaşı* ve *ileri askeri varlık* oluşturmaktadır. (文博, 2022)

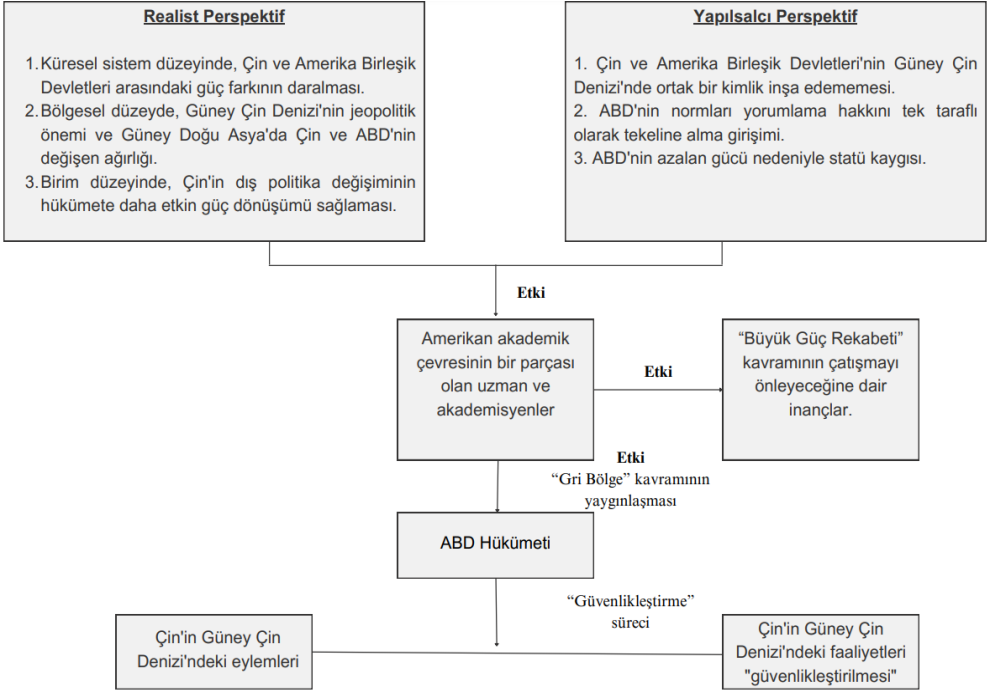
Çin literatüründe gri bölge hakkında yazılan bu iki çalışmada ABD'nin Güney Çin Denizi ve Tayvan da uyguladığı gri bölge stratejileri analiz edilirken aynı zamanda Çinli uzmanların ABD'nin bölgede yürüttüğü stratejilere bakış açısı da yansıtılmıştır. Geniş bir perspektiften yaklaşıldığında, ABD ve Çin arasında artan rekabet Çin açısından ABD'nin uyguladığı gri bölge stratejilerinin ana nedeni olarak görülmektedir. Özellikle Çin'in yükselişiyle ABD'nin Çin'i rakip olarak gördüğü ve onun revizyonist amaçlarını engellemek amacıyla Güney Çin Denizi'ni merkeze alarak Asya-Pasifik Bölgesi'nin genelinde bir meydan okuma stratejisi yürüteceği yaygın Çin öngörülleri arasındadır. (徐, 2020) ABD'nin kendini güçlendirme ve rakiplerini sınırlamak amacıyla yürüttüğü bu strateji, deniz hakimiyetini sürdürmek için konvansiyonel silahların ötesinde daha esnek araçlar kullanmak istemesi nedeniyle savaş eşliğinin altındaki gri bölge taktikleriyle sonuçlanmaktadır. (徐, 2020, s. 20; 陈, 2019) Kavramın son yıllarda Çin'i Güney Çin Denizi'nde çevrelemek ve ABD'nin bölgedeki etkinliğini arttırmak amacıyla Amerikan akademik çevreleri tarafından abartılarak kullanıldığını düşünen uzmanların yanı sıra yürütülen gri bölge stratejisiyle esas amacın Çin'in ulusal güvenliği ve deniz yetki alanlarının gelişimini tehdit etmek, Çin'in egemenlik haklarının korunmasını engellemek ve Çin'in GÇD'deki operasyonlarının maliyetini arttırmak olduğu öngörülleri arasında yer almaktadır. (徐, 2020, s. 13, 2020; 正 & 先武, 2020, s. 43) (Bkz. Şekil- 7)

Şekil 7. Xu Ruoji'e'nin "Gri Bölge" Stratejik Konsepti ile Maliyet Uygulama Stratejisi Arasındaki Mantıksal İlişki Tablosu

Şekil-7'ye bakıldığında, "Gri bölge" stratejik konseptinde Çin'i Güney Çin Denizi'nde hapsedmek ABD açısından en üst düzey stratejik hedef olarak görülürken, "maliyet dayatması" ABD'nin Güney Çin Denizi'nde rekabet ederken uyguladığı stratejik bir tercihtir. Burada yöntem "Gri Bölge Güney Çin Denizi Politikası" iken maliyet dayatması bu yöntemin uygulanmasında ana araçtır. ABD'nin Güney Çin Denizi politikasının teorik mantığını ve stratejik özünü anlamak, Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki Çin-ABD rekabetinin genel eğilimini doğru bir şekilde kavraması ve bölgedeki güvenlik baskısına etkili bir şekilde yanıt vermesi açısından kritik ön-

me sahip bir gereklilik olarak görülmektedir. Çin açısından buradaki stratejinin özü, Çin'e maliyet yüklemektir. Bu amaçla ABD, Güney Çin Denizi'ndeki "asimetrik" rekabet avantajlarından yararlanarak "*barışçıl koşullar altında*" Çin'e dört tür rekabet maliyeti (askeri maliyet, diplomatik maliyet, itibar maliyeti ve kalkınma maliyeti) yüklemek istemektedir. Buradaki ana strateji, Çin'i Güney Çin Denizi rekabetine zorla sürüklemek, Çin için kaynak israfına neden olmak ve Çin'in bölgedeki mevcut pozisyonunu bozarak Güney Çin Denizi'nde Çin ile ABD arasındaki rekabete hâkim olmak olarak görülürken; tüm bu stratejilerin ana gayesi, Güney Çin Denizi jeo-desenini ABD'nin lehine dönüştürmek şeklinde analiz edilmektedir. Bu noktada ABD'nin uyguladığı gri bölge stratejisi Çin'in çevrelenme stratejisinin bir uzantısı olarak kabul edilmektedir. Xu da bu çıkarımından yola çıkarak çevreleme ve karşı çevreleme stratejilerinin gelecekte bir süre daha ABD-Çin oyununda norm haline geleceğini öngörmekte ve bunu "gri-bölgeleme" olarak kavramsallaştırmaktadır. (徐, 2020, ss. 1-2) Xu'ya katkı sağlayan farklı bir çalışmada ABD'nin maliyet dayatma stratejisindeki en önemli araç "güvenlikleştirme" olarak görülmektedir. Buna göre, "Gri bölge" kavramından etkilenen ABD hükümeti, Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki faaliyetlerini "güvenlikleştirme" sürecine dahil ederek, Çin'e karşı "maliyet dayatma" stratejisini uygulama fırsatı yaratmış ve böylece bölgedeki durumun daha da kaotikleşmesine ortam sağlamıştır. Bu atmosferin ABD tarafından yaratılmasındaki temel neden ise Çin ile ABD arasındaki güç farkının göreceli olarak azalması olarak görülmektedir. Çalışmaya göre bu durum ABD'deki bazı uzman ve akademisyenler arasında endişelere yol açarken aynı zamanda onların "gri bölge" kavramına sarılmalarına da kapı aralamıştır. Çin'in son on yılda ulusal güç noktasında bir sıçrayışa geçmesi ABD stratejik aklı için de gri bölgenin makul bir uygulama olarak görülmesine yol açarken özellikle güvenlikleştirme yoluyla Güney Çin Denizi ve daha geniş ölçekte Hint-Pasifik'teki Çin varlığının ABD'nin bölgesel ve küresel çıkarları için potansiyel bir güvenlik tehdidi olarak sunulması kavramının uygulanışında aranılan desteği de sağlamıştır. (戴正 & 郑先武, 2020, s. 58) (Bkz. Şekil-8)

Şekil 8. "Gri Bölge" kavramının yayılmasının, ABD'nin Güney Çin Denizi sorununa müdahil olma sürecine etkisi

Çin perspektifinde ABD'nin gerek maliyet dayatma amacıyla gerek güvenlikleştirme yoluyla gerekse eşik altındaki diğer taktiklerle gri bölgeye dair stratejiler yürütmesi birbirinden farklı gerekçelere bağlanmış olsa da bunun en geniş kapsamlısı yükselen revizyonist Çin'in daha da güçlenmeden durdurulması ve buna da öncelikle Çin'in kendi yakın çevresinden başlanmasıdır. Çin'in yükselişi, teknolojik gelişimi ve satın alma gücündeki etkileyici sıçrayışının yanı sıra, bu ekonomik gücü zorlama ve savaşla mücadelede modernize edilmiş bir hünere dönüştürmek için devam eden çabaları yani ordusunu modernize etme stratejisi, ABD için Çin'e yönelik gerekçeli bir stratejiyi doğurmuştur. (Erickson, t.y., s. 9) Bu kapsamda Çin açısından ABD, Çin'in askeri yeteneklerine, özellikle de erişim önleme/alan engelleme (A2/AD) kapasitesine dayanarak, Çin'in Batı Pasifik'teki deniz hakimiyetine meydan okuyabilecek en yetenekli ülke olduğuna inanmaktadır. Bu inanç, Çin'in niyetlerinden ziyade, askeri modernizasyonuna ve deniz gücüne odaklanmaktadır. ABD, bu durumu göz önünde bulundurarak, Güney Çin Denizi'nde Çin'e karşı farklılaştırılmış bir "gri bölge" rekabeti başlatmış ve Çin'in deniz gücünün yükselişini kontrol altına almayı hedeflemiştir. Çin ise, üstün coğrafi koşulları sayesinde, özellikle donanmasıyla ilk ada zinciri içinde serbestçe hareket edebilmekte ve ikinci ada zincirine kadar etki alanını genişletebilmektedir. Güçlü ekonomik yapısına güvenen Çin, Hint-Pasifik bölgesinin jeopolitik dinamiklerini şekillendirme kapasitesine sahip olmakla birlikte bu da ABD ile olan "gri bölge" rekabetinde önemli bir avantaj sağlamaktadır. ABD'nin "gri bölge" stratejisindeki temel amacı, Çin'i bu avantajlarından mahrum etmektir. (

陈, 2019) Özellikle Tayvan ve Güney Çin Denizi'ndeki gri bölge stratejilerinin incelendiği Çinli uzmanların çalışmalarına göre ABD'nin "gri bölge" stratejisi, Tayvan özelinde Çin'in yeniden birleşmesinin Asya'nın jeopolitik dengelerini değiştireceği ve ABD'nin bölgedeki hegemonyasını zayıflatacağı endişesine dayanmaktadır. Bu endişe, ABD'nin, Çin'in ekonomik büyümesini ve askeri modernizasyonunu sınırlamak amacıyla, "gri bölge" operasyonlarını devreye sokmasına yol açmıştır. ABD, Çin'e karşı kapsamlı caydırıcılık sağlamak için sınırlı, belirsiz ve asimetrik önlemler uygulayarak, Çin'in birleşme sürecini yavaşlatmayı hedeflemektedir.(文博, 2022) Çin'e göre, ABD'nin Güney Çin Denizi'nde uyguladığı "gri bölge" stratejisinin amacı ise belirli bir ülkeyi doğrudan hedef almadan, net bir duruş sergilemek ve kendi eylemlerini mevcut düzenin korunması olarak sunmaktır. Bu şekilde ABD, kendisini askeri bir provokatör yerine, "uluslararası düzenin savunucusu" olarak gösterebilmektedir. ABD, Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki askeri faaliyetlerini "militarizasyon" olarak tanımlayıp abartırken, kendi askeri varlığını pekiştirmektedir. ABD'nin bu stratejisinin arkasındaki nihai amaç, Çin'in "gri bölge" operasyonlarına yanıt vermekten çok, Çin'in artan askeri gücünü dengelemek ve Hint-Pasifik'te kontrolü elde tutmaktır.(归泳涛：“灰色地带”之争：美日对华博弈的新态势-北京大学国际战略研究院, t.y.) Bununla birlikte ABD, askeri müdahaleye başvurmadan Çin'e zarar vermek için ekonomik yaptırımlar ve diğer askeri olmayan araçları devreye sokarak, Çin'in küresel çıkarlarını dolaylı yollardan zayıflatmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda, ABD'nin askeri gücünü artırmadan, Çin'in hammadde ithalatına yönelik ekonomik misillemeler veya Çin'in Küresel Konumlandırma Sistemine (GPS) yönelik olası müdahalelere yanıt olarak farklı stratejiler geliştirdiği gözlemlenmektedir.(归泳涛：“灰色地带”之争：美日对华博弈的新态势-北京大学国际战略研究院, t.y.; 陈, 2019) “Önleyici gri bölge stratejileri” olarak tanımlanan bu stratejiler, Çin'in ekonomik faaliyetlerini ve olası jeopolitik etki alanını hedef almak amacıyla askeri olmayan taktiklerin kullanılmasını ifade etmektedir.(陈, 2019) Tayvan üzerinde uyguladığı anlatı savaşı, sivil müdahale, aktif sızma, ajan sabotajı gibi taktiklerin yanı sıra seçimlere müdahale etme, uluslararası kamuoyunu Tayvan farkındalığına yönlendirme, Tayvan'la çok yönlü diplomatik ilişkileri teşvik etme, Tayvan bağımsızlığına yönelik Tayvan'daki siyasi aktörleri motive etme veya uluslararası örgütlerde Tayvan'ın temsiliyeti için çabalama bu tür önleyici gri bölge stratejilerinin kapsamına girmektedir.(文博, 2022) Güney Çin Denizi veya Doğu Çin Denizi, Sarı Deniz gibi diğer deniz uyuşmazlıkları bağlamında ABD'nin Çin'e karşı Filipinler-Çin arasındaki tahkim davasında Manila'ya destek vermesi, ticaret ve yatırım gibi ekonomik konuları deniz güvenliği ile ilişkilendirerek Çin'e karşı bir anlatı yaratması, Güney Çin Denizi'nde yaşanan gerilimlerde diğer kıyıdaş ülkelerle diplomatik istişare mekanizması kurma girişimleri vb. taktikler bu kapsamın altına girmektedir. Çin perspektifinden ABD'nin gri bölge faaliyetlerini görmek için aşağıda yer alan liste kapsamlı bir açıklama sunmaktadır.(Lin vd., 2022b, s. 14; 归泳涛：“灰色地带”之争：美日对华博弈的新态势-北京大学国际战略研究院, t.y.; 戴正 & 郑先武, 2020; 陈, 2019) (Bkz. Şekil-9)

Çin'in ABD Tarafından Gerçekleştirilen Gri Bölge Faaliyetlerini Tanımlama Örnekleri	ABD Faaliyetleri (1945'ten Günümüze)
Çin'e Karşı	ABD'nin Hint-Pasifik'teki askeri ittifakları ve bu ittifakları güçlendirme faaliyetleri
	ABD'nin Hint-Pasifik'teki konuşlanması, duruşu ve varlığı, varlık operasyonları, askeri eğitim, askeri tatbikatlar ve gözetleme ile keşif operasyonları dahil
	Tayvan'a yönelik stratejik belirsizlik
	Tibetli ayrılıkçılara gizli destek
	ABD Donanması araştırma gemilerinin Tayvan'a gönderilmesi
	Düşünce kuruluşları ve medya aracılığıyla Çin karşıtı bilgilerin yayılması
	Çin'i revizyonist bir ülke olarak nitelendirmek
Diğer Ülkelere Karşı	Soğuk Savaş sırasında Sovyetler Birliği ile güvenlik rekabeti
	Soğuk Savaş sırasında Doğu Avrupa'daki komünist ülkelere sızmak ve onları zayıflatmak için gizli operasyonlar
	Küba lideri Fidel Castro'ya suikast planları
	Şili'deki Salvador Allende hükümetini zayıflatma çabaları
Güney Çin Denizine Özgü Faaliyetler	ABD'nin navigasyon özgürlüğü operasyonları (FONOP'lar), müttefiklerle yapılan FONOP'lar da dahil
	GÇD üzerinden B-52 bombardıman uçağı uçuşları
	Gözetleme ve keşif operasyonları
	Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) ülkelerinin denizcilik yeteneklerini artırmayı amaçlayan Güneydoğu Asya Deniz Güvenliğı Girişimi
	ABD Sahil Güvenlik birimlerinin GÇD faaliyetlerine katılımı
	Filipinler'in GÇD ile ilgili olarak Çin'e karşı BM tahkim davasına destek
	Çin'i RIMPAC tatbikatından çıkarmak
	Çin'i GÇD'yi askerileştirmekle suçlamak
	Ticaret ve yatırım gibi ekonomik konuları deniz güvenliğiyle ilişkilendirerek anlatıyı şekillendirmek

Şekil 9. Çin Perspektifinden ABD'nin 1945 yılından itibaren uyguladığı gri bölge stratejileri

Çin literatüründe gri bölgeye yönelik üretilen çalışmalar ve bu çalışmalar ışığında Çin'in gri bölgeye dair algısını anlamaya yönelik yapılan analizler sonucunda, öncelikle araştırmacıların ilk dönemlerde gri bölge kavramını kavramak ve tanımlamak amacıyla çeşitli yayınlar ürettikleri görülmüştür. Bu süreçte, gri bölgeye ilişkin analizler, kavramın teorik çerçevesini oluşturmanın yanı sıra, bu çerçeve üzerinden küresel ve bölgesel bağlamda Çin'in stratejik yaklaşımlarını değerlendirmeye odaklanmıştır. Bu yayınlar kavramın anlaşılmasını ve yaygın etkisinin analizini amaçladığı için başlangıçta Batı kaynaklı yayınların derlemesi ya da bunların eleştirel bir analizi şeklinde üretilmiştir.

Kapsamlı örneklerine 2019 yılından itibaren rastlanan bu tarz çalışmaların yanı sıra özellikle 2020'lerle birlikte gri bölgenin Batılı yönünün eleştirisinin ötesinde, kavramın kullanılması yoluyla Çin'in Güney Çin Denizi ve Tayvan'daki egemenlik iddialarının desteklenmesinin amaçlandığı görülmüştür. Bu kapsamda her ne kadar yaygın literatürde gri bölge uygulamalarının öncü aktörlerinden biri olarak Pekin'in taktikleri analiz ediliyor olsa da Çin perspektifinde gri bölge stratejisi uygulayan aktörlerin, başta ABD olmak üzere, yükselen Çin'e karşı Asya-Pasifik bölgesinde Çin'i durdurma stratejisi uygulayan ülkeler olduğunun vurgulanmasına odaklanılmıştır. Özellikle ABD'nin Çin'i çevreleme stratejisinin bir unsuru olarak gri bölge stratejilerini tercih ettiğini vurgulayan yayınların yanı sıra bu stratejinin ABD tarafından Çin'e yönelik bir maliyet dayatma stratejisini doğurduğunu ifade eden yayınların varlığı önemlidir. Günümüzde gri bölge kavramının tanım ve kapsamına yönelik özellikle Batı literatüründe bir kavram karmaşası olduğu önceki bölümlerde de vurgulanırken Çin literatüründe kavramın ele alınış biçiminin daha yekpare olduğu görülmektedir. Bu söylem birliğinin kaynağı olarak Çin'in merkezîyetçi yönetimini ve ÇKP Merkez Komitesi Politbüro'sunu görmek mümkündür. Güncel yaklaşıtkça üretilen yayınlarda savaş eşliğinin altındaki stratejileri tanımlayan yaygın kullanımının ötesinde, kavramın Çin tarzında araçsallaştırılarak ABD'nin Tayvan ve Güney Çin Denizi'ndeki stratejilerini tanımlamaya bir unsur olarak kullanılmasına ağırlık verildiği görülmektedir. Bu kapsamda benzer stratejinin ABD/Batı tarafından Çin'e karşı uygulandığı düşünülürse; Çin ve Batı literatürünün karşılaştırmalı analizi, özellikle "büyük güç rekabeti" olarak tanımlanan ABD ve Çin arasındaki mücadelede gri bölge kavramının her iki ülke tarafından nasıl stratejik bir araç olarak kullanıldığını ve her iki tarafın da kendi çıkar ve pozisyonlarını akademik söylem yoluyla savunmak için gri bölge kavramından ne şekilde faydalandığını görmek açısından değerli bir örnek teşkil etmektedir. Bu noktada günümüzde jeopolitik bir rekabet olarak görülen iki aktör arasındaki büyük güç rekabetinin aynı zamanda gri bölge tarzı kavramlar üzerinden akademik bir rekabeti ve haklı olma stratejisini de beraberinde getirdiği görülmektedir. İlerleyen süreçte kavramın yaygın kullanımının yanı sıra farklı taktiklerin gri bölge şemsiyesi içerisinde dahil edilerek geniş kapsamlı bir taktik setinin oluşturulacağı ve bunun Çin literatürüne daha fazla yayılımının sağlanmasına özen gösterileceği öngörülmektedir.

Sonuç

Gri Bölge kavramı, küresel sistemde meydana gelen güncel gelişmeler ve güvenlik anlayışındaki dönüşümle birlikte, uluslararası ilişkilerde ve akademik çevrelerde yaygın kabul gören tanımlayıcı terimlerden biri haline gelmiştir. Bu kavram, savaş ile barış arasındaki belirsiz alanda gerçekleşen, geleneksel diplomasi ile doğrudan askeri saldırganlık arasında konumlanan "savaş eşliği"nin altındaki faaliyetleri ifade etmektedir. Gri bölgede yürütülen stratejiler, bu iki uç arasındaki stratejik hamlelerin bir parçası olarak görülmektedir. Kavram, literatürdeki terminoloji karmaşasından etkilensmiş olsa da bu çalışmada coğrafi ve operasyonel bir alan olarak kullanıldığını ifade etmek önemlidir. Günümüzde özellikle deniz alanındaki uyuşmazlıklarda kullanımı

genişlemiş olan kavramın aynı zamanda büyük güç rekabeti denilen ABD ve Çin arasındaki stratejik rekabette bir araç olarak kullanıldığını görmek mümkündür. Her ne kadar kavramın kökeni çok daha eskiye dayanıyor olsa da 21. yüzyılda ABD'nin strateji belgelerinde gri bölgenin yeniden gündeme gelmesi, bu kavrama olan farkındalığı artırmıştır. Günümüz küresel düzenine karşı revizyonist eğilimler sergileyen, ancak çeşitli gerekçelerle konvansiyonel askeri mücadele yerine daha düşük maliyetli, savaş eşiğinin altındaki stratejilere yönelen devletlerin bu taktikleri tercih ettiğinin ifade edilmesi, kavramın Batı merkezli bir çerçevede yeniden şekillenmesine vesile olmuştur. Bu kapsamda özellikle gri bölgeye dair yapılan çalışmaların Batı merkezli ve Rusya, Çin, İran gibi aktörleri inceleyen çalışmalar olduğunu söylemek mümkündür.

Diğer taraftan özellikle 2019 yılından itibaren Çin alan yazınında gri bölgeye dair yaygın literatürden farklı çalışmaların üretildiği görülmüştür. Batı merkezli çalışmalarda gri bölgeye dair yürütölen stratejiler, Çin'in küresel sistemdeki revizyonist faaliyetleri paralelinde uyguladığı savaş eşiğinin altındaki çeşitli taktikler olarak analiz edilirken; Çin literatüründe ise tam tersi biçimde gri bölgenin ABD'nin Asya-Pasifik Bölgesi'nde Çin'i çevreleme, Tayvan'ı bağımsızlığa yönlendirme, Çin'e maliyet dayatma veya güvenikleştirme stratejisinin bir parçası olarak tanımlandığı görölmektedir. Bu durum iki farklı bakış açısını beraberinde getirdiği gibi kavramın büyük güç rekabetinde bir araç olarak kullanıldığını da göstermektedir.

Günümüzde Asya-Pasifik bölgesinde meydana gelen ve küresel sistemi etkileme potansiyeli yüksek olan jeopolitik gelişmeler özellikle Tayvan ve Güney Çin Denizi gibi gri bölgeler nedeniyle oldukça hassas kaynama noktalarını meydana getirmektedir. Burada farklı aktörler tarafından yürütölen stratejiler her ne kadar savaş eşiğinin altında sürdürölüyor olsa da bu eşiğin bir anlık üzerine çıkılması üçüncü dünya savaşına varabilecek çatışmaları tetikleme riskini taşımaktadır. Burada büyük güçler tarafından yürütölen stratejiler özellikle ABD ve Çin arasındaki rekabetin uygulama sahasını gözler önüne sermektedir. Bu durum ise gri bölge ile ilgili çalışmalarda bu tarz bir araçlaştırmmanın devletlerin kendi haklılıklarını kanıtlama ve rakiplerine karşı yürüttüğü stratejileri meşrulaştırma amacıyla yapıldığını düşündürmektedir. Çalışma içerisinde her iki gelenekten gelen gri bölgeye dair çalışmaların analiz edilmesiyle elde edilen veriler gri bölgenin kabul görmüş tanımlarının ötesinde henüz kapsamı, uygulama alanı ve içerdiği taktik yelpazesi noktasında bir netliğin bulunmadığını göstermiştir. Aynı zamanda gri bölgede yürütölen stratejilerin devletlere operasyonel bir konfor alanı sağladığını özellikle de bu tür stratejilere maruz kalan ölkeleri yanıt verme noktasında kararsız bıraktığı için stratejiyi uygulayan devlete düşük maliyetli ancak kazancı yüksek hamleler yapma şansı tanıdığını söylemek mümkündür. Tüm kavramsal ve tanımsal farklılıklarının ötesinde, gri bölge kavramı günümüz karmaşık küresel sistemini ifade eden kendi içerisinde çeşitli "gri"likleri barındıran ancak bunu uygulayan aktöre pek çok açıdan kolaylıklar sağlayan bir kavram olarak ön plana çıkmaktadır.

Kaynakça

- Atlantic Council. (2022, Aralık 22). Scoping the gray zone: Defining terms and policy priorities for engaging competitors below the threshold of conflict. *Atlantic Council*. <https://www.atlanticcouncil.org/content-series/strategic-insights-memos/scoping-the-gray-zone-defining-terms-and-policy-priorities-for-engaging-competitors-below-the-threshold-of-conflict/>
- Australian Government Department of Defence. (2020). *2020 Defence Strategic Update*. <https://www.defence.gov.au/about/strategic-planning/2020-defence-strategic-update>
- Australian Government Department of Defence. (2024). *2024 National Defence Strategy*. <https://www.defence.gov.au/about/strategic-planning/2024-national-defence-strategy-2024-integrated-investment-program>
- Azad, T. M., Haider, M. W., & Sadiq, M. (2023). UNDERSTANDING GRAY ZONE WARFARE FROM MULTIPLE PERSPECTIVES. *World Affairs*, 186(1), 81-104. <https://doi.org/10.1177/00438200221141101>
- Balcaen, P., Du Bois, C., & Buts, C. (2023). Sharing the Burden of Hybrid Threats: Lessons from the Economics of Alliances. *Defence and Peace Economics*, 34(2), 142-159. <https://doi.org/10.1080/10242694.2021.1991128>
- Bragg, B. (2017). *Gray Zone Conflicts, Challenges, and Opportunities: Integration Report*. Strategic Multi-layer Assessment (SMA). <https://perma.cc/32L9-5J9C>
- Brands, H. (2016). *Paradoxes of the Gray Zone* (SSRN Scholarly Paper 2737593). <https://doi.org/10.2139/ssrn.2737593>
- Clausewitz, C. von, Howard, M., & Paret, P. (1976). *On war*. Princeton University Press.
- Cognitive Warfare*. (t.y.). NATO's ACT. Geliş tarihi 20 Mayıs 2024, gönderen <https://www.act.nato.int/activities/cognitive-warfare/>
- COMPETING IN THE GRAY ZONE: Countering Competition in the Space between War and Peace*. (2018). <https://www.csis.org/analysis/competing-gray-zone-countering-competition-space-between-war-and-peace>
- Connable, B., Young, S., Pezard, S., Radin, A., Cohen, R. S., Migacheva, K., & Sladden, J. (2020). *Russia's Hostile Measures: Combating Russian Gray Zone Aggression Against NATO in the Contact, Blunt, and Surge Layers of Competition*. RAND Corporation. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2539.html
- Defence in the Grey Zone—Committees—UK Parliament*. (t.y.). Geliş tarihi 03 Haziran 2024, gönderen <https://committees.parliament.uk/work/7937/defence-in-the-grey-zone/>
- Defence of Japan. (t.y.). *Annual White Paper- 2015*. https://warp.da.ndl.go.jp/info:ndljp/pid/11591426/www.mod.go.jp/e/publ/w_paper/2015.html
- Defence of Japan. (2014). *Annual White Paper- 2014*. https://warp.da.ndl.go.jp/info:ndljp/pid/11591426/www.mod.go.jp/e/publ/w_paper/pdf/2014/DOJ2014_1-1-0_web_1031.pdf

- Defence of Japan. (2016). *Annual White Paper- 2016*. https://warp.da.ndl.go.jp/info:ndljp/pid/11591426/www.mod.go.jp/e/publ/w_paper/2016.html
- Defence of Japan. (2017). *Annual White Paper- 2017*. https://warp.da.ndl.go.jp/info:ndljp/pid/11591426/www.mod.go.jp/e/publ/w_paper/2017.html
- Defence of Japan. (2018). *Annual White Paper- 2018*. https://warp.da.ndl.go.jp/info:ndljp/pid/11591426/www.mod.go.jp/e/publ/w_paper/2018.html
- Defence of Japan. (2019). *Annual White Paper- 2019*. https://www.mod.go.jp/en/publ/w_paper/wp_2019.html
- Defence of Japan. (2020). *Annual White Paper- 2020*. https://www.mod.go.jp/en/publ/w_paper/wp2020/DOJ2020_EN_Full.pdf
- Defence of Japan. (2021). *Annual White Paper- 2021*. https://www.mod.go.jp/en/publ/w_paper/wp_2021.html
- Defence of Japan. (2022). *Annual White Paper- 2022*. https://www.mod.go.jp/en/publ/w_paper/wp_2022.html
- Department Of Defense Washington Dc. (2010). *Quadrennial Defense Review Report: Defense Technical Information Center*. <https://doi.org/10.21236/ADA513713>
- dpeleschuk. (2022, Şubat 23). Today's wars are fought in the 'gray zone.' Here's everything you need to know about it. *Atlantic Council*. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/todays-wars-are-fought-in-the-gray-zone-heres-everything-you-need-to-know-about-it/>
- Dubik, J. M., & Vincent, N. (2018). *America's Global Competitions: The Gray Zone In Context*. Institute for the Study of War. <http://dev-isw.bivings.com/>
- Erickson, A. S. (t.y.). *Maritime Gray Zone Operations: Challenges and Countermeasures in the Indo-Pacific*. Routledge. Geliş tarihi 22 Ağustos 2024, gönderen https://www.routledge.com/Maritime-Gray-Zone-Operations-Challenges-and-Countermeasures-in-the-Indo-Pacific/Erickson/p/book/9781032316598?srsId=AfmBOop7UjBIZNf0qqPFqzDp-v2Eb2Ef2V9_p3VOSUdoltciCsIrrrQ35
- Fighting and Winning in the "Gray Zone"*. (2015, Mayıs 19). War on the Rocks. <https://warontherocks.com/2015/05/fighting-and-winning-in-the-gray-zone/>
- Finletter, T. K. (1954). *Power and Policy: U.S. Foreign Policy and Military Power in the Hydrogen Age*. Harcourt, Brace. <https://books.google.co.uk/books?id=fXEhAAAAMAAJ>
- Freier, N. P., Burnett, C. R., Jr, W. J. C., Compton, C. D., Hankard, S. M., Hume, R. S., Ii, G. R. K., Lissner, J. M., Magsig, T. A., Mouton, D. E., Muztafago, M. S., Troxell, J. F., Wille, D. G., & Schultze, J. M. (2016). *Outplayed: Regaining Strategic Initiative in the Gray Zone, A Report Sponsored by the Army Capabilities Integration Center in Coordination with Joint Staff J-39/Strategic Multi-Layer Assessment Branch*.
- Gannon, J. A., Gartzke, E., Lindsay, J. R., & Schram, P. (2024). The Shadow of Deterrence: Why Capable Actors Engage in Contests Short of War. *Journal of Conflict Resolution*, 68(2-3), 230-268. <https://doi.org/10.1177/00220027231166345>

- Getting to grips with grey zone conflict – Strategic Command*. (2021, Nisan 26). <https://strat-command.blog.gov.uk/2021/04/26/getting-to-grips-with-grey-zone-conflict/>
- Government of Japan. (2010). *National Defense Program Guidelines–2010*. https://japan.kantei.go.jp/kakugikettei/2010/ndpg_e.pdf
- Government of Japan. (2013). *National Defense Program Guidelines–2013*. https://japan.kantei.go.jp/96_abe/documents/2013/_icsFiles/afieldfile/2014/02/03/NDPG.pdf
- Green, M. J., Schaus, J., Douglas, J., Cooper, Z., & Hicks, K. H. (2017). *Countering Coercion in Maritime Asia*. <https://www.csis.org/analysis/countering-coercion-maritime-asia>
- Heywood, A. (2013). *Küresel Siyaset* (Adres Yayınları).
- Hoffman, F. G. (2016). *The Contemporary Spectrum of Conflict: Protracted, Gray Zone, Ambiguous, and Hybrid Modes of War*. 12.
- International Security Advisory Board (ISAB). (2017). *Report on Gray Zone Conflict*. <https://2009–2017.state.gov/documents/organization/266849.pdf>
- Kiessling, E. K. (t.y.). *Gray Zone Tactics and the Principle of Non-Intervention: Can “One of the Vaguest Branches of International Law” Solve the Gray Zone Problem?* | *Harvard National Security Journal*. Geliş tarihi 23 Mayıs 2024, gönderen <https://harvardnsj.org/2021/02/01/gray-zone-tactics-and-the-principle-of-non-intervention-can-one-of-the-vaguest-branches-of-international-law-solve-the-gray-zone-problem/>
- Krishnan, A. (2022). Fifth Generation Warfare, Hybrid Warfare, and Gray Zone Conflict: A Comparison. *Journal of Strategic Security*, 15(4), 14-31. <https://doi.org/10.5038/1944-0472.15.4.2013>
- Liang, Q., & Xiangsui, W. (1999). *Unrestricted Warfare* (PLA Literature and Arts Publishing House). <https://www.c4i.org/unrestricted.pdf>
- Lighting Up the Maritime Gray Zone*. (2023, Kasım 13). U.S. Naval Institute. <https://www.usni.org/magazines/proceedings/2023/november/lighting-maritime-gray-zone>
- Lin, B., Garafola, C. L., McClintock, B., Blank, J., Hornung, J. W., Schwindt, K., Moroney, J. D. P., Orner, P., Borrmann, D., Denton, S. W., & Chambers, J. (2022a). *A New Framework for Understanding and Countering China’s Gray Zone Tactics*. RAND Corporation. https://www.rand.org/pubs/research_briefs/RBA594-1.html
- Lin, B., Garafola, C. L., McClintock, B., Blank, J., Hornung, J. W., Schwindt, K., Moroney, J. D. P., Orner, P., Borrmann, D., Denton, S. W., & Chambers, J. (2022b). *Competition in the Gray Zone: Countering China’s Coercion Against U.S. Allies and Partners in the Indo-Pacific*. RAND Corporation. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA594-1.html
- Mazarr, M. J. (2015). *Mastering the Gray Zone: Understanding a Changing Era of Conflict*. *US Army War College– USAWC Press*. <https://press.armywarcollege.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1427&context=monographs>
- Milevski, L. (2024). *When Does Gray Zone Confrontation End? A Conceptual Analysis*.
- Morris, L. J., Mazarr, M. J., Hornung, J. W., Pezard, S., Binnendijk, A., & Kepe, M. (2019). *Gaining Competitive Advantage in the Gray Zone: Response Options for Coercive Aggression*

Below the Threshold of Major War. RAND Corporation. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2942.html

Myth 1: 'Russia is waging "grey-zone" warfare' | Chatham House – International Affairs Think Tank. (t.y.). Geliş tarihi 31 Mayıs 2024, gönderen <https://www.chathamhouse.org/2022/06/myths-and-misconceptions-around-russian-military-intent/myth-1-russia-waging-grey-zone>

Patalano, A. (2018). When strategy is 'hybrid' and not 'grey': Reviewing Chinese military and constabulary coercion at sea. *The Pacific Review*, 31(6), 811-839. <https://doi.org/10.1080/09512748.2018.1513546>

Rauta, V., & Monaghan, S. (2021). Global Britain in the grey zone: Between stagecraft and statecraft. *Contemporary Security Policy*, 42(4), 475-497. <https://doi.org/10.1080/13523260.2021.1980984>

Revels, M. (2022, Kasım 11). *Combating the Gray Zone: Enhancing America's Arctic Force Posture*. Georgetown Security Studies Review. <https://georgetownsecuritystudiesreview.org/2022/11/11/combating-the-gray-zone-enhancing-americas-arctic-force-posture/>

Shinji, Y., Masaaki, Y., & Rira, M. (2023). *China's Quest for Control of the Cognitive Domain and Gray Zone Situations*. https://www.nids.mod.go.jp/publication/chinareport/pdf/china_report_EN_web_2023_A01.pdf

Struggle in the Gray Zone and World Order. (2015, Aralık 22). War on the Rocks. <https://warontherocks.com/2015/12/struggle-in-the-gray-zone-and-world-order/>

United States Special Operations Command. (2016). *White Paper: Perceiving Gray Zone Indications*. <https://www.soc.mil/Files/PerceivingGrayZoneIndicationsWP.pdf>

United States Special Operations Command. (2015). *White Paper: The Gray Zone*. <https://info.publicintelligence.net/USSOCOM-GrayZones.pdf>

U.S. Department of Defence. (2022). *2022 National Defence Strategy of The United States of America*. <https://media.defense.gov/2022/Oct/27/2003103845/-1/-1/1/2022-NATIONAL-DEFENSE-STRATEGY-NPR-MDR.PDF>

Using AI to Scope out the Grey Zone. (t.y.). GOV.UK. Geliş tarihi 03 Haziran 2024, gönderen <https://www.gov.uk/government/news/using-ai-to-scope-out-the-grey-zone>

Wirtz, J.J. (2017). Life in the "Gray Zone": Observations for contemporary strategists. *Defense & Security Analysis*, 33(2), 106-114. <https://doi.org/10.1080/14751798.2017.1310702>

Written evidence submitted by RAND Europe. (t.y.). Geliş tarihi 23 Mayıs 2024, gönderen <https://committees.parliament.uk/writtenevidence/126327/pdf/>

Yong, C. (2019, Ekim 15). *US Maritime Gray Zone Operations against China* [Text]. 南海战略态势感知计划. <http://www.scspi.org/en/dtfx/1571134316>

Zemilci, E., Chorn, A., DeSimone, V., Diamond, C., Felten, C., Heering, J., Listerud, A., McKenzie, K., Sato, M. M., Raskovic, G., & Kim, A. N. and D. (2019). *New Perspectives in Foreign Policy Issue 18*. <https://www.csis.org/analysis/new-perspectives-foreign-policy-issue-18>

- Zheng, D., & Yousheng, H. (2019). American Scholarly Views of the “Gray Zone” Challenge. *Global Review*, 79-97.
- 정삼만. (2018). 회색지대개념의 이론과 적용사례. *한국해양안보논총*, 1(2), 69-.
- 光海杨. (2022). 重拾“灰色地带”: 美国对华战略竞争的策略选. *和平養及*, 2. <https://www.caifc.org.cn/uploadfile/2023/0214/20230214014603792.pdf>
- 归咏涛: “灰色地带”之争: 美日对华博弈的新态势-北京大学国际战略研究院. (t.y.). Geliş tarihi 24 Mayıs 2024, gönderen <http://www.iiss.pku.edu.cn/info/1015/1084.htm>
- 徐若杰. (2020). “灰色地带”与成本强加战略——美国在南海的对华遏制战略探析. 6. https://qikan.cqvip.com/Qikan/Article/Detail?id=7103430300&from=Qikan_Search_Index
- 戴正, & 郑先武. (2020). “灰色地带”与美国对中国南海政策的“安全化”. *东南亚研究*, 0(4), 42-65.
- 文博高. (2022, Ağustos 29). 美国对台“灰色地带”行动策略的特点与分析. <https://www.163.com/dy/article/HFUM1HTS0514BTKQ.html>
- 正戴, & 先武郑. (2020). 灰色地带”与美国对中国南海政策的“安全化. <https://doi.org/19561/j.cnki.sas.2020.04.042>
- 陈永. (2019). 陈永: 精准修正主义与美国对华海上“灰色地带”策略. <https://iir.sass.org.cn/2019/1030/c439a42943/page.htm>

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Yazar Katkısı: Diren Doğan %50-Muharrem Gürkaynak %50

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu çalışma etik onay gerektiren herhangi bir insan veya hayvan araştırması içermemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Diren Doğan %50-Muharrem Gürkaynak %50

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study.

Ethics Approval: This study does not contain any human or animal research that requires ethical approval.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest with any institution or person related to the study.

